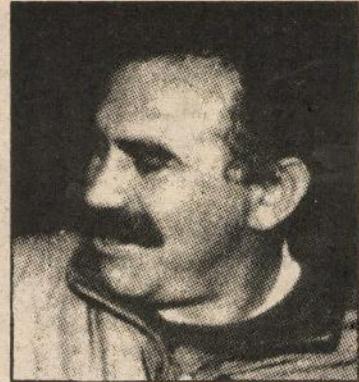

*Serokê PKK'ê
Abdullah Öcalan
hozanê mezin
Osman Sebrî
nirxand*

Rûpel 6

Mesa YRWK'ê li Ewrûpayê deng veda

Meşa Azadiyê ya ku ji aliyê Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistanê (YRWK) ve di 23.12.1993'yan de, li Bonnê, li navenda YRWK'ê saet di 10.30'an de li daran hatibû xistin û ji aliyê gelek kesên biyan ve jî tê destekkirin, ji Holadayê derbasî Belçikayê bûn. Di riyên ku meşvanên Meşa Azadiyê tê de dibihurin de, ji aliyê gel û navgînên ragihan-dinê wek ajans, TV, rojname û hwd. ve tevî gelên wan bajar û wela-tan ve eleqeyeke mezin ji wan re tê nîşandan.

Di meşê de ji bilî rewşenbîrên Kurd, ên Tirk, Ereb, Ermenî û Alman jî hene. Parlamenterekî Alman ji Partiya Keskan pêvajoya du rojan di nava meşê de cih girt. Gelek sazî û kesên navdar ên Kurd û navneteweyî mesajên piştgiriyê ji bo vê livbaziya dîrokî şandin. Meşvan di nav xwe de nêzî 15 kom saz kirin û navên şoreşgerên şehîd li wan koman hate kirin.

Rûpel 8

Rewşenbîrên Kurd di dema Meşa Azadiyê de, di navbera Bonnê û Brukselê de.

'ME LI BER XWE DA Û EMÊ LI BER XWE BIDIN'

"Di wateya siyasi û şoreşgerî de, em tu car bi tu deverê ve nehatine girêdan. Di warê aborî de hemû welat bi hev û din ve girêdayî ne. Em tu car bi Yekîtiya Sovyetê ve nehatine girêdan."

Rûpel 4

DÎROK Û BERXWEDANA 84'AN

Berî berxwedana 84'an pirr berxwedan li Zîndana Amedê çêbû-bûn. Weke berxwedana 81'an, ya çaran ya Kawayê Hemdemî Maz-lum Doğan û hwd.

Rûpel 12

Ew roj ne dûr e!

Dema we xweş be, gelî hevalan.

Demajoya ku em niha di nav de dijîn, ji bo gelê me demeke dîrokî ye. Belê, demajoyen şoreşî ji bo hemû gelan dîrokî ne. Di demen wiha de gelek guherînên civakî pêk tê, têkiliyê civakî, kesaniyê civakî tê guherîn.

Ji bo gelê me ev dem tê wateyekî (mane) pirr mezin. Di bin bandora koletiya hezar salî de mejiyê gelê me jî mîna welatê me parce parce maye. Dijminan em ji hev veqtandine û em kirine biyaniyên hev. Gelê me yî rojavayî bûye biyaniyê rojhilatyan, yên li bakur bûye biyani yê gelê başûr. Dijminan em kirine kolleyen xwe, lê em ne di ferqa vê koletiyê de bûn û wêje (edebiyat), çand (kultur) û hemû dewlemendiyen me ji me hattin dizin. Em bêxwedî, bêtish, bêhêja û bêrûmet mabûn.

Ev rewşa gelê me ya perîşan heta 15'ê Tebaxê ya 1984'yan domand. Ev mêmü (dîrok) ji me Kurdan bû mîlad; bû roja vejînê. Wê rojê şoreşgeren gelê me yên qehreman Zarokên Agîri bi şerê çekda-

rî, bi zora şoreşî dest bi yeko yeko standina hemû hêjâhiyên me kirin.

Demen berê, bav û kalên me hêjâhiyên me, azadiya me bi aşî xwestibûn, lê dijminan bersiva vê azadxwestina bi aşî, bi zilm û zorê, bi hovîtiyê dabûn. Hemû riyên aştiyê ji gelê me re hatibûn girtin. Serokatiya Tevgera Azadiyê di wê demê de nîşan da ku: "Gelekî kole û bindest, incex bi xwîna şêhîdan wê ji bindestiyê bifilite."

Heta iro bi hezaran keç û xorîn me, pîr û kalên me di vî şerê serxwebûn û azadiyê de şehîd ketin. Gelê me bêtirs, ji bo azadiya xwe canê xwe dide û xwîna xwe dirîjîne. Edî gelê me mîna ku serokatiyê nîşan daye dizane ku: "Gelekî bindest ji bo azadiya xwe kengê dest bi avêtina tîrsa mirinê ji dilê xwe kir; wê gavê ew gel dest bi jiyanê dike."

Di pêş de Botanê serî hilâ, bi pey re Amed, Garzan, Serhed û Dêrsim, niha jî Toldan (Başûrê Rojava). Belê mirovîn me yên li herêma Başûrê rojavayê dijîn - ku ew

çend ji Kurdîtiya xwe dûr ketibûn, asimile bûbûn û xwe wekî Turk dihesibandin, edî xwendî li Kurdîtiya xwe derdi Kevin û dilên wan bi dilên Botanyan, bi dilên Serhediyan diavêje. Gava nûçeyen van herêman dibihîsin, em dilgerm dibin. Ji hevûdu dûrketina me dilên me kul kiribû. Lî bi vê meşa azadiyê kulan dilê me jî dibe. Her ku çû em ji dîtina şoreşî re dilgerm dibin, li ser vê ez hîzren xwe wiha, bi vî awayî tînim zîmîn:

Lê keçika Botanî
EZ te dibihîsim
Ji dil
Ji dilê bi kul
Lê edî her ku çû ev kul
Çedîbe
Ev dil jî germ dibe
Ji dîtina te re, ev tolhildanî Serxweş û sergêj dibe.

Belê dîtina me ya hevûdunê ne dûr e. Şoreşâ me, serbixwebûna me û azadbûna me ne dûr e.

Ez silavêni xwe yên şoreşgerî û welatparêzi diyarî we û hemû gelê xwe yî ku li ber xwe dide, dikim.

Xemgîn Arjin / Diluk

Tîstan zû ji bîr nekin

Hinek mirovîn me dema ku em behsa partiyen çep û rast ên Tirkan dîkin, yek dibêje: "Wele rehmetî(!) Özal zilamekî pirr camêr bû." An jî dibêje: "Wezîrê Karê Hindurîn yê berê ji vî çêtir bû. Niha yekî din hatibûya şûna vî dê çêtir bibuya..." Heta me Ecevît ji demekê dikir Kurd û bavpîrê wî jî me digot: "Xelkê Culemêrgê ye." Hin mirovîn din digotin ku; Partiya Refahê ji ya partiya nîjadperestê çêtir e... hwd.

Ez mêmü dûr navêjîml. Ma ne ew Özalê rehmetî(!) bû ku, timen taybetî anîn cih û warê me. Ma ne ew bû ji me cehşik rakirin? Ma ne ew bû qontra rakirin?! Welatparêz qetil kirin!... Bi kurtahî kîjan partiyen çep û rast ên hatine ser hikûm, gelê me yê mazlûm nesîbê xwe ji

wan zaliman nestandiye? Û me di kîjan dewrê de xweşî dîtiye? Weki şâtrek dibêje:

"Li cemed û berfê de em, qeyd û kelepçan û şelit

Bi serê singo dibê "yürü û oğlu û"

Em li zîndanan di nav textequrusian û bît.

Bêxeta me dikujin qet qet dîkin li gor û hedan

Gotinek peşiyê me heye dibêjîn: "Hemû hîz in pêk ve dimîzin, li hev ezîz in." Lî ci mixabîn gelek mirovîn me di jiyana me ya îrokê de ji vê gotinê bêxeber in.

An jî em tîstan zû ji bîr dîkin.

Ev jî, ji dilsafîya me tê...

Rêber Işık / Sirnex

**Sersala 94'an
li hemû xwendevanê me
pîroz be.**

**Xebatkarêñ
Rojnameya Welat**

Nivîsara Welat

Pîvana hemdemiyê

M e li ser mijara xwedin û nivîsandina bi zimanê Kurdî heta vêga gelek tişt nivîsandin. Yen ku Welat bi rêkûpêk dixwînin dibe ku edî serê wan ji vê mesleyê eşiyabe. Bi rastî devê me jî qerimî. Lî, devê me ji qerimî, serê me jî eşiyabe, emê bi inat û bi rik ta ku çareyekê jê re bibînin, emê li ser vê mijarê bibêjin, binivîsin. Çareserkirina vê pirsgirêkê çendî zor û dijwar be jî hedefa me serketin e. Lî ji bo serketinê, bêguman xebat û baweriyeke xurt pêwist e. Bi vê mebestê em hewl didin xwe. Xebateke me ya li ser vê mijarê hefteya çûyî dest pê kir, vê hefteyê û hefteyeke din jî emê di rûpela Welat a 16. de bidomînin. Me lêpirsînek li ser xwendina Kurdî xiste rojeva xwe û ji nêzîkî pençîşêst kesen Kurd ên ji dever û meslekîn cihêreg sebebên kêmwendina Kurdî nêrîn girtin. Bi taybetî em li ser rewşenbîr û eleqedarê zimanê Kurdî sekînîn.

Kesen ku bersiv dane pîrsen me, zehfîn wan bi gişî behsa dijwarî, bêîmkânî, bêdibîstanî û bindestiyê dîkin. Weke ku heta Kurd ji her aliyi ve rizgar nebin, çareserkirina vê pirsgirêkê ne mimkûn be.

**Rewşa me rewşike dijwar
û kambax e. Lî ew tu car
nayê wateya bêîmkaniyê.**

Gotineke Fransizan heye.

**"De ferhenga me de peyva
ne gengaz (nemimkûn) e
tune." Bi rastî, divê ev go-
tin ji me re bibe rînî-
şandêr û dirûşme. Pêdivî
ye ku em jî vê peyvê ji fer-
henga xwe biavêjin.**

Em bi dîtinê van kesen ku bal dîkişinê ser zehmetî û dijwariyê, heta cihêkî rast dibînin. Rast e, em di şertên taybetî û awarte (îstisna) de dijîn. Derfetên gelên xwedî dewlet, di destê me de tun in. Nizanim, Kurd kengê di şertên normal de jiyane. Gelo sebebekî li paşmayina Kurdan ji ne ew e ku, her tim li benda normalbûna şertên xwe mane ji bo ku pirsgirêkên xwe çareser bikin?

Rewşa me rewşike dijwar û kambax e. Lî ew tu car nayê wateya bêîmkaniyê. Gotineke Fransizan heye. "De ferhenga me de peyva ne gengaz (ne mimkûn) e, tune." Bi rastî, divê ev gotin ji me re bibe rînîşandêr û dirûşme. Pêdivî ye ku em jî vê peyvê ji ferhenga xwe biavêjin.

Darfetên me çiqas kêm bin jî serketin ne bêîmkânî e. Dema bi xebatên kolektif ên tund, bi vîn û baweriyeke xurt bêñ pêkanîn, tu dijwarî nikare rî li ber serketinê bigire.

Bi vê lêpirsîna ku bi navê çîma Kurd bi Kurdî naxwînin, me xwest pêşî bala rewşenbîr û nivîskarên Kurd bikişînin ser vê mijarê. Em dizanîn bi lêpirsineke wiha sînorkîr wê pirr tişt kêm bimînin. Ji ber vê yekê me dil heye ku em vê lêpirsîne dorfirehtir bikin. Ev jî bi besdariya xwendevanê pêwist e. Bi vê armancê, em hemû xwendevanê xwe vedixwînin ku li ser vê mijarê dîtinê xwe ji me re binivîsin. Divê ku her xwendevanekîê Welat vê yekê ji xwe re wek wezîfeyeke girîng bibînin û vê pirsgirêkê îhmal nekin.

Werin em giş bi hev re sedemîn pirsgirêkên ku rî li ber xwendin û nivîsandina Kurdî digirin tesbît bikin û di vî warî de xwe bigîhînin sewiya gelên hemdem. Divê neyê ji bî kirin, xwendin û nivîsandin pîvaneke bajarvanî û hemdemiyê ye.

SALNAMEYA KURDÎ

Ji vê hêjmarê ve emê salnameya Kurdî ya ku li parçeyen din ên Kurdistanê têbikaranîn, bi kar bînîn. Yanê di şûna navê mehîn ku heta niha me bi kar dianîn de, ji niha pê ve ev mehîn jêrîn wê di Welat de bêñ xebatîn: Rêbendan, Reşemî, Adar, Avrêl, Gulan, Pûşger, Tîrmeh, Gelawêj, Rezber, Kewçêr, Sermawez, Berfanbar. (Ev nav ji aliyê Enstituya Kurdî ya Stenbolê ve hatine qebûlkirin û ji hemû saziyên Kurd re hatine şandin).

NÜÇEYÊN CENGÊ

Zivistan jî şer nasekinîne

• **İsal, hatina zivistanê jî, ji dijwariya şer tiştek neda kêmkirin. Di şertên herî giran, di serma û seqemê de şer didome. Dîsa, gundiyân dikuje û dîsa gerîla êrîsi ser hêzên dagirker dike.**

Navenda Nûçeyan- 19 Kanûn 1993: Leşkeran avêtin ser gundê Mama Xîkê ku li ser Gumguma (Varto) Mûşê ye, 3 mal şewitandin û 2 kes jî winda ne. Hêzên dewletê êrîş birin ser nehiya Comaniyê. vala kîrin. Leşkeran avêtin ser gundê Askûr û Duderyayê ku li ser Pasûra Amedê ne, li pîrek û zarokan işkence kîrin, zeviyê wan yêntûnê şewitandin. Hêzên dewletê cerdi ser gundê İdila Şîrnexê Deşta Darê kîrin, hemû melzeyen malan talan kîrin. Gelek gundi jî xistin bin cav.

Gerîlayen ARGK'ê êrîş birin ser Qereqola Sasonê, 9 leşker kuştin. Li Qosera Mêrdinê polis ji bo ku xwe biparêzin, zarokan ji xwe re dikin sîper. Hêzên dewletê li Cinara Amedê êrîş bir ser malekê bi navê Nazîme E-kîncî li jînêkî işkence kîrin, cîma ku mîrê wê gerîla ye.

20 Kanûn 1993: Gundiyân gundê Bizinka, Şikakan ku li ser Şîrnexê ne, ji tîrsa hêzên dewletê gundê xwe vala kîrin û leşkeran jî gundê wan şewitandin. Li gorî KURD-A'yê 5 leşker di şerê navbera gerîlayan û hêzên dewletê de hatine kuştin.

Li Amedê 2 kesan bombe dâni ber lîseya Ziya Gökâlp, bi teqîna bombeyê re mirin. Ji aliye hînek kesan ve li Amedê, li Taxa Koşuyolûy 2 dukan hatine gulebarankîrin. Di navbera riya Amed û Çinarê de hînek kesan şer kir û 2 mirov hatin kuştin.

İstasyonê PTT û TRT'ê yêntûn ku li navceya Akçakaleya Meletiyê ne, ji aliye gerîlayan ve bi bombeyan hatin rûxandin.

21 Kanûn 1993: Leşkeran avêtin ser gundê Bûbûkê ku li ser Sirûca Ruhayê ye, 2 kes xistin bin cav. Li Amedê Taxa Şehîtlîkê panoya PTT'ê û trafoya elektrîkê hate şewitandin. Ev bûyer ERNK'ê hilda ser xwe.

Gundiyân Dizarê ku ji ber zordariya dewletê xwestin koç bikin, ji aliye leşker û cerdevanan ve hatine sekinandin û nehiştin ku gundi ji gundê xwe dûr bîkevin. Li Amedê hînek kesan bi satoran êrîş birin ser keçekê û ew birîndar kîrin.

22 Kanûn 1993: Li ser riya Tuxê (Tatvan) û Wanê di navbera gerîlayen ARGK'ê û hêzên dewletê de şer derket, 6 tîmêñ Taybeti hatin kuştin. Pişti bûyerê hêzên dewletê êrîş birin ser gundê herêma Ûranisê, li gel işkence kîrin. Li gorî agahdariyên herêmi qelîbi û di bûyerê de kesek mir û 2 kes jî birîndar bûn.

24 Kanûn 1993: Li Ruhayê li gundê Yilanliyê, Şefik Geçgel, li Wêranşarê (Vîranşehr) Faik Kevçî, Li Bismila Amedê Uzeyîr Kürt, li Gevera (Yuksekovala) Culemêrgê li gundê Yilmazlarê Mele Ebdulsamet Şahîn ji aliye tîmêñ Taybeti, leşker û cerdevanan ve hatine girtin, ji wan ta niha tu agahî nîn e.

Hêzên dewletê avêtin ser Bažida Agiriyê, bi çekêñ giran her der xesirandin. Gelek dezgeh û dukan hilweşandin. Li gorî agahdariyên herêmi tîm û leşke-

ran di bûyerê de dest bi diziyê jî kirine, hacetê dikan û dezgehan gîs jî xwe re birin.

Li Kerborana (Dargeçit) Mêrdinê tîmêñ Taybeti xwestin ku pîrekekê taži bikin, li ser nehiştina pîrekê, tîmêñ Taybeti ew bi benzînê şewitandin, di dawiyê de sûbayekî nehişt pîrek bisewite. Di gund de leşker û tîman 10 mal jî şewitandin.

Tîmêñ Taybeti li ser riya İdir û gundê Hasanhanê otobeseke rîwiyan dane ber gulebaranê, ji rîwiyan 5 kes kuştin.

25 Kanûn 1993: Gerîlayen ARGK'ê êrîş birin ser Cizîrê, pişti êrîş hêzên dewletê navce dane ber gulebaranê, di bûyerê de jînîk mir û jî zarokek 2 kes jî birîndar bûn.

Li gundê Kanîkayê ku li ser Pasûra Amedê ye, di navbera hêzên dewletê û gerîlayen ARGK'ê de şer derket, 15 leşker hatin kuştin. Pişti bûyerê hêzên dewletê êrîş birin ser gundê Kanîkayê, malê gund şewitandin. Dewletê saet di 11.30' de navceya Dihê da ber gulebaranê, gelek birîndar hene.

Gundê Sîrimli, Kûrûcan, Beyaslan, Yamyanyûrt, Kapıköy û Kocabaşî ku li ser Miksa Wanêne, nikarîn pez û dewarîn xwe biçerîn, lewre leşker nahêlén. Li gorî agahdariyên herêmi muxtarê gundê Kapıköyê û 6 şivan ji aliye cendirmeyan ve hatine girtin.

Li Amedê şagirtekî zanistgehê ji aliye hînek kesan ve hate kuştin.

Pişti kuştina asteymenekî û birîndarkîrina 3 sûbay û 3 leşkeran, hêzên dewletê cerdi ser taxêñ Kurdan ên li Edenevê kîrin, 300 kes xistin bin cav.

Serokê partiya DEP'ê ya Dêrika Mêrdinê Veysi Karagul û berpirsyarê Komeleya Mafê Mirovan Mehmet Gökâlp û gelek kes ji aliye polisan ve hatine girtin. Polisan 2 şagirtê zanistgeha Feradê hilda bin cav.

26 Kanûn 1993: Leşkeran cerdi ser gundê Dalînê ku li ser Midyada Mêrdinê ye kîrin û gelek mal şewitandin, 15 kes jî xistin bin cav, yek jî birîndar kîrin.

Li Ruha û Sirûcê hêzên dewletê operasyoneke dorfîreh pêk anîn, di operasyonê de jî 2 zarak 6 kes xistin bin cav.

27 Kanûn 1993: Hêzên dewletê bi tanq û roketavêjan e gundê Hoserê ku li ser Cizîrê ye rûxandin, di bûyerê de gundê Kerasayê ku nêzî gundê Hoserê bû, bombe îsabetî malekî kir û 3 kes mirin, 4 kes jî birîndar bûn. Li gundê der û dor jî gelek xesar çebûne.

Li Bismila Amedê bi navê Sadîk Kortak ji aliye hînek kîrin ve hate kuştin.

Leşker û cerdevanan avêtin ser Sirûca Ruhayê û ew bi kuştinê çavtîrsi kîrin. Hêzên dewletê li gundê Lîcaya Amedê operasyonan pêk tînîn, di bûyeran de 10 kes hatîne girtin.

HAWAR

Dilbixwîn

Meşa YRWK'ê ji Bonnê ta Brukselê

Bi Koma Musa Anter ya Şanoyê re roja 12'ê meha Kanûnê ji bo serîlêdana meşvanan em ji Almanyayê bi rî ketin. Heft saetan em bi rî ve çûn. Şofêrê me rî nas nedikir, heya ku em gihiştine cih, em geleki çûn û hatin, ji sed km. bêhtir em doş bûn. Li dawiyê em gihiştine Gengê. Berpirsyarê ERNK'ê yê Belçikayê wiha gote me: "Li salonê hînek heval li benda we ne". Ji wir me yekser (tavil) berê xwe da Hasseltê, li wir ji bo şevê salon hatibû amadekirin.

İsmet Şerif Wanlı li kîleka helbestvan Pencewînî sekînbû. Di gotübêjekê germ de bûn. Li ser dîroka PDK, şoreşa Berzanî, têkçûna şoreşê û têkiliya di navbera Mesûd û dewleta Tirk de diaxivîn. Bi şevbaşekê re min bala wan kişande ser xwe. Birêz Wanlı dîsa keniya, şâ bû, li Pêncewînî meyzand û got: "Ez bi ciwanan re ciwan dibim, edî kalbûn hew dikare pişta min bitewîne..." Bersiva şevbaşa min bi xêrhatîneke germtir dan. Di 91'ê de me hevpeyvînek bi Wanlı re çekiribû li ser rûpelên Berxwedanê (beşa Kurdî) weşandibû, hîna jî ew hevpeyvîna rîkûpêk di bîra wî de maye. Kêliyekê sekînî û got: "Gelo, haya te ji heval R. hey? Wî bi min re çêkir te jî weşand. Me hev li buroya YRWK'ê li Bonnê dît. Ez ji bir nakim..." Mamosta Pencewînî dikiliya, gopalek di destê wî de bû, lingan peqîk dabûn. Lî hemma moralâ wî ya bilind tu caran êşa di lingên wî de nedîanî bîra wî. Ew li ser pêşkêşkirina helbestekê di vê şevê de difikir.

Em rûniştin, Feqe Huseyn Sağîci jî tevî me bû. Di tûrê Sağîci de silavê hevalên rîzdar û rûmetdar hebûn. Ji Ensîtituyê, ji NÇM'ê, ji Rojnameya Welat... heval û hogiran silav şandibûn. Ji wan hevalan re ez xebateke serketi û jiyanek serfiraz dixwazim.

Hînekî li ser meşê, hînekî li ser bizava rewşenbîriyê, hînekî li ser projeyê Ş. Wanlı... û hînekî jî li ser ziman, çand, tore û lîteratura Kurdi em mijûl bûn.

Hevalek ji derive hat, bi dengekî bilind bang kir: "Meşvan nêzîk bûn, heval xwe amade bikin". Em çûne pêrgîniya meşvanan. Hatin, di bin baranê de şîl bûbûn, karwanekî ji 150 rewşenbîrî pêk hatî bû. Serê wî karwanî ala ERNK'ê dikishand. Pankartên meşê û amblema YRWK'ê cihê xwe di rîza duyemin de girtibûn.

Em bi ruhekî germ çûne hembêza hev. Li aliye kî kenê me, li aliye din jî giriyê me. Tu dikarî di vî karwanî de her kesî bibînî. Doktoran, endezyan, helbestvanan, romannîsan, rojnamevanan, profesor, mamosteyan, hêvojkaran, dîrokzanan... û Kurd, Tirk, Ermenî, Alman û Ereban mil dabûne milên hev û ji bo azadiyê di bin berf û baranê de ji Bonnê bi rî ketibûn û berê karwanê xwe dabûne paytexta Ewrûpayê Brukselê. Sinoran nikaribûn wan bisekinin, wan ala "qedexekir" ji Bonnê hildane û gihadine Belçikayê.

Şevê dest pê kir. Spîker bi şimikan çû ser mîgrofonê. Lingên wî werimibûn. Program bi kîliya bêdengiyê li ser giyanê şehîdan vekir.

Hozanan stran xwendin, Koma Musa Anter beşek ji şanoya "Tewan û Tole" pêşkêş kir. Ev kom ji hêla YRWK'ê ve hatîye damezirandin, wê şanoya Tewan û Tole li gelek bajaren Ewrûpî pêşkêş bike.

Li ser navê Komîteya Meşê hevalekî axaftina xwe wiha qedand: "... Em sinoran nas nakin, me ala xwe ji Bonnê heya vir hilda, di dema pêş de emê ji vir heya paytexta Kurdistanê Diyarbekirê hildin..."; zilxiten jinan û rondikên di çavan de tevliheb bûn.

Li Fransayê protestoya 700 azadîxwazên Baskî

Nûçeyen Derve- Li gorî nûçeya ku Ajansa Associated Press'ê roja 27'ê Kanûnê ragîhand, wekî her sal ku di vê demê de çêdibû, rizgarîxwazên Baskî dîsa paytexta Fransayê li bajarê Parîsê protestoyek li dar xistin. 700 kesî alên Baskê yên bi rengê sor û spî û kesk di dest de li Parîsê, li ber girtigeha ku girtiyen Baskî tê de ne, xwepêşandanek pêk anîn û serbest berdana girtiyan ji dewleta Fransî xwestin.

Ev 700 kes ji ber Muzeya Navenda Pompidou heta ber Wezareta Dadiyê meşyan. Ev kesen ku livbazî li dar xistin, ji herêma Baskê ya rojavayê başûr, (li nêzî sînorê İspanyayê ye) ku di nav sînorê Fransayê de ye, hatibûn. Wan kesan li Parîsê li ber nexweşxaneyeke ku tê de girtî dîminin û li ber Girtigeha Frenes'ê ku nêzî Parîsê ye li hev cîviyan. Li ber derê nexweşxaneyê strîn, dans kirin û dirûşmîn wek, "Welatekî Baskan i azad", "Efû ji bo girtiyen siyasi" avêtin. Demekê berî vê di gel Serokê "Grubê Îparretar-rak" Philîppe Bîdar, 16 kes hatin girtin. Bivan kesan hejmara kesen Baskî ku ji ber sedemên siyasi di girtigehê Fransayê ne gihişte 58 kesan.

Fransa û İspanya li dîji serxwebûnxwazên Baskê, nemaze jî ETA'ye hevkariyê dikan. Ev rëexistin ji bo Baskeke serbixwe li dîji İspanyayê şerê çekdarî dimeşine. Welatê Baskiyan ku li kersaxa Bahra Atlantikê ye, di nav van her du dewletan de hatiye parçekirin. Ji roja ku ETA'ye li dîji İspanyayê ji bo serxwebûna sê deverên rojavoyê bakur ên Baskê dest bi şerê çekdarî kiriye (1968) vir ve, di şer de 700 kes hatine kuştin, ev şer hîn jî didome..

Fîdel Castro:

'Me li ber xwe da û emê li ber xwe bidin'

Nûçeyen Derve- Rojnamevanekî Fransewî bi Serokê Dewleta Kubayê Fîdel Castro re hevpeyvînek kir.

Nûçevanê Kovara Parîs Match'ê Patrick Poivre d'Arvor li ser mijaren cihêring dîtinên Castro pirsîn. Em hinek cihêngirîng li Kurdî werdigerînin û pêşkeshî xwendanen Welat dîkin.

- Iro, Kuba hatiye dorpêçkirin, ji derive piştgiriya siyasi jê re nayê kirin û der barê kêmkirina mafê xweîfadekîrinê de rêxneyen ku li we têr kirin, domin. Hûn çawa dikarin ji vê rewşê rizgar bibin? Ambargoya ku Amerîkayê li hemberî Kubayê daniye, wê we mecbûr bîke ku hûn siyaseta xwe biguhe-rinîn û hinekî din ber bi kapîtalîzmî ve herin?

Kastro: Ev nêzikî sih û pênc sal in ku em li dîji ambargoyê lê ber xwe didin. Em ji vê ambargoyê re dibêjin bloqkirin. Me li dîji ambargoyê li ber xwe da û emê tim li ber xwe bidin li dîji vê pesta mezin. Û tu kes nikare awayê nêrîna me biguherîne. Tenê yên ku şoreş kirine, xwedî hêza guhertinê ne... Em raman û perensîben xwe yên şoreşger û sosyalîst diparêzin. Na, guherîneke me ya ber bi kapîtalîzmî ve tune. Her çendî ji bo ku em zûtir bi pêş ve herin, di warê teknolojîk û bireverbîrina aborî de ji ceribandinê kapîtalîzmî istifade dîkin jî, berî her tişî em raman û perensîben xwe yên sosyalîst diparêzin.

- Ji ber bloqa Amerîkî, we xwe bi Yekîtiya Sovyetê ve hişke hişk girê dabû. Di vê dema ku komünîzm li Rojhilatê Ewrû-payê qedîya, hûn ji vê girêdana xwe ya bi Yekîtiya Sovyetê ve poşman (xemgîn) nebûne.

Kastro: Di wateya siyasi û şoreşgerî de, em tu car bi tu de-

verê ve nehatine girêdan. Di warê aborî de hemû welat bi hev û din ve girêdayî ne. Em tu car bi Yekîtiya Sovyetê ve nehatine girêdan. Çawa we Şoreşa Fransayê li dar xistiye, me jî Şoreşa Kubayê pêk anîye.

Me ev şoreş ne ji derive stand. Kesi ew ji me re diyârî nekir. Me bi xwe ew pêk anî û parast, ji ber vê yekê em napeji-rinîn ku em girêdayî ne. Zehf kesan digot ku em dûvelanka Yekîtiya Sovyetê ne. Ew niha winda bûn, em hê jî bi raman û hedefa xwe ya şoreşger ji piya ne. Ev jî nîşan dide ku em ne dûvelank, li stérkeke ku ronahiyê dide der in.

- Hûn dixwazin wek şoreşgerê dawî yan jî lawê dawî yê Marks bimînim?

Kastro: Na, ne lawê, lê dawî min dixwest wek lawê yeke-mîn ê Marks bimînim.

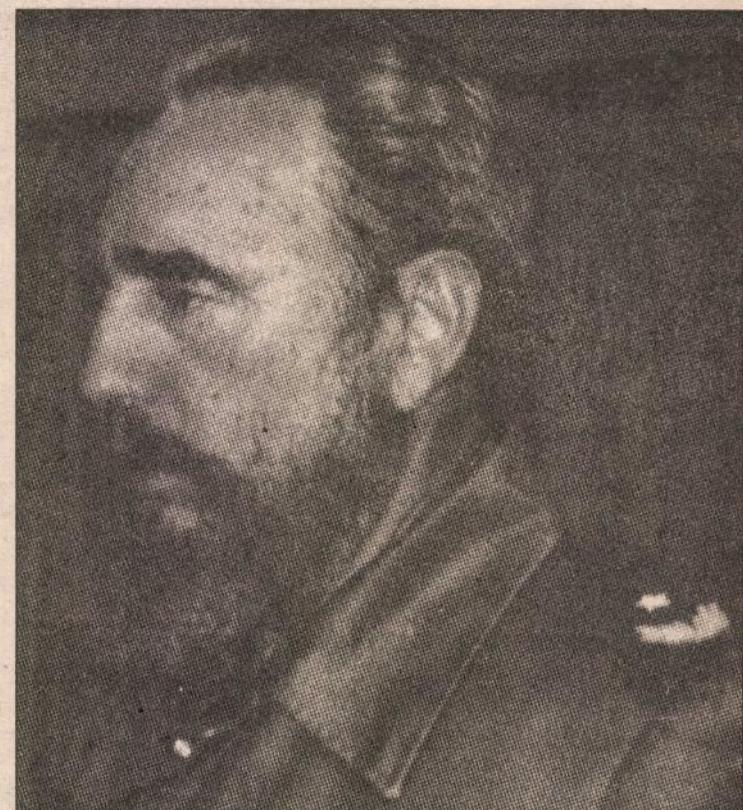
- Kuba ji ber nebûna petrolê, di warê aborî de dikeve nav tengasiyên dijwar û car caran elektrikê dibire. Gelo hûn ditîrsin ku rojekê, gel serî hilde û ji ber van kîmasiyan we súc-dar bike?

Kastro: Bêyî gel em ne tu tişî in. Me bi gel şoreşek, his-mendiye pêk anî. Li dîji herke-sî, me bi piştgiriya gel şoreş para-st.

- We ji vê gavê programê roja ku hûn dev ji iktidarê berdin kîfî kiriye an na?

Kastro: Ez tu tişî program nakim. Yên ku min program dîkin mirov in. Hevalen min, gel û partî rê nişanî min didin. Roja ku ew ji min re bibêjin ku ez ne-ma bi kîr têm, bawer bikin ku ez qet bi hêrs nabim. Ezê wê rojê xwe azad bibînim. Ev sih û pênc sal in ez vê yekê wisa di-nîxînim.

- We ji niha ve kesê ku cihê

Fîdel Castro diyar dike ku ji bir û baweriya xwe ya bi sosyalîzmî tiştek winda nekiriye.

we bigire, kîfî nekiriye? An hûn tiştekî wisa naxwazin bifikirin?

Kastro: Bes, ev der ne qra-liyet, ne ji monarşî ye. Ev şoreşek e. Jixwe em dibînîn ku kadroyen nû yên rêveberiyê xwe nîşan didin. Em rê li ber wan vedikin. Ez ne aîdê xwe, lê aîdê nîşen nû me. Ev nîş jî baş di-zanin ku ez bi fikrê iktidarê gêj nebûme. Bi taybetî ez dilê yeke-mîn ê şoreşê me û ezê wisa bi-mînim.

- Dema hûn dev ji iktidarê berdin, hûn dixwazin li pey xwe imajeke çawa bîhelin? Hûn dixwazin di dîrokê de dewseke bi ci rengî bîhelin? Hûn dixwazin ku piştî we, navê we bê bibîrânîn.

Kastro: Bi rastî, tu car min

wext nedît ku li ser vê yekê bihizirim. Her dem min gotina Martî ya meşhûr ku dibêje "Hemû pîroziya dînyayê di nav libek riz de ye" ji xwe re kiriye rînîşandêr.

Dema Roja asîmana bitefe, tu biranîna mirovan ji namîne li ser rûyê dinê.

Kes nizane ka heta sed salan wê dînya bimîne an na. Bi vî a-wayî ku em bimeşin, di nêzika-hiyê de emê derya, hewa û axê tije jehr bikin, dibe ku oksijen ji nemîne. Wê çaxê, ci hewce ye mirov serê xwe bi navê xwe yê ku di dîrokê de bimîne re neêşîne. Ger mirov wiha bifikire wê di nav xwediñîyê de bifetise. Divê mirov li pey berjwewen-diyan xwe yên şexsî nejî.

Salvegera jidayîkbûna Mao ya 100'an hate pîrozkirin

Nûçeyen Derve- Giregirê Komara Gelî ya Çinê ji bo pîrozkirina salvegera jidayîkbûna Mao Tse-tung li navenda ku Mao lê hatibû dinê, civiyan. Di gel giregiran, li Salona Mezin a Gel 10.000 kes kom bûn.

Di civîn de Serokkomar Jîang Zemîn axaftinek kir. Ze-mîn wiha got: "Mao welat-parêzekî mezin, lehengê nete-weyî ye. Wî dawî li Çîna nîv-mêtingeh û nîv-feodal anî. Piştî ku di sala 1976'an de mir, kesen ku wî wek "mirovî riya kapîtalîstî" bi nav kiribûn, hatin ser kar û dev ji "doman-dina şerê Çîni" li dîji mijokdar-an û daxwaza pêkanîna wek-heviya di nav gel de, berdan.

Her çiqas, giregirê dewletê di pîrozbahîyê de cihgirtin jî nexwestin, navê Mao zêde derkeve pêş, di dewsa navê Mao de navê Deng Xiaoping (Xiao-

ya Sosyalist Mao Tse-tung sala 1893'yan hate dinê, îsal dikeve sedsaliya xwe. Mao li dîji dagirkeran û mijokdaran (bi taybetî axayan) bi pêşengîya Partiya Komunist, hevkariya serxwebûnxwazan û gundiyen xizan şoreşê pêk anî, bi şerê gel, di sala 1949'an de dawî li Çîna nîv-mêtingeh û nîv-feodal anî. Piştî ku di sala 1976'an de mir, kesen ku wî wek "mirovî riya kapîtalîstî" bi nav kiribûn, hatin ser kar û dev ji "doman-dina şerê Çîni" li dîji mijokdar-an û daxwaza pêkanîna wek-heviya di nav gel de, berdan.

Her çiqas, giregirê dewletê di pîrozbahîyê de cihgirtin jî nexwestin, navê Mao zêde derkeve pêş, di dewsa navê Mao de navê Deng Xiaoping (Xiao-

"Bila sed kulîlk li tenîş hev bipişkîvin û sed cure raman bi hev û din re pêşbaziyê bikin" (Mao Zedung)

pingê ku di dema "Şoreşa Çandî" de ji aliye Mao ve wek "rêwiyê riya kapîtalîst" hatibû

bînavkirin, beşdarî pîrozbahîyê nebû derxistin pêş, pesnê riya ku ew dikudîne, dan.

*Pesta li ser**Özgür Gündemê*

Rojnameya Özgür Gündemê, ji tarîxa ku derketiye û ta niha, rojek bi reheti derbas nekiyî. Di nav salek de zêdeyî 10 xebatkar-muxabîrên rojnameyê, hatine kuştin. Zordariya ku ji hêla hêzên dewletê ve, li ser rojnameyê tê kirin, bi her awayî didome.

Cezayêñ girtina rojnameyê li alîkî, her li hember muxabîr û xebatkarên wê, ev zordarî bi awakî siistematiq dewam dike. Hêzên emniyetê, êdî bi şev digirin ser malê xebatkaran û wan ji mal dibin cihê binçavkirinê.

Di 25'ê Kanûnê de muxabîrê Özgür Gündemê yê Ağrı İsmail Güneş, bi idiaya endambûna PKK'ê ve hate girtin. Di 26'ê Kanûnê de muxabîrên rojnameya Özgür Gündemê yê Elezîzê, Cengiz Taş, Menaf Avcı û Bülent Güneş, bi biryara dozger, hatin girtin.

Di 10'ê Kanûnê de hêzên dewletê, li hember rojnameyê dest bi operasyonan kiribûn. Di 11'ê Kanûnê de ji hêzên Emniyeta Elazîzê, çar muxabîrên rojnameyê ji malen wan birin, xistin bin cav.

Dozgerê dadgehê bi idiaya ku alîkarî bi PKK'ê re kirine, belavkirina belavokên qedexekirî û amadekirina sempatîzan bo PKK'ê der heqê sê muxabîran de biryara tewqîskirinê da.

Muxabîrek ji hate berdan.

Li gor gotina muxabîrê ku hatiye berdan (Yalçın Sevinç), di dema girtinê de işkence dîtine. Yalçın Sevinç wiha dibêje: "Li cihê girtinê ji cereyandanê, ta daliqandinê, gelek cureyên işkenciyê. hate bikaranîn, ji bili rojnameyê û rojnamegeriyê, her cure pirs ji me hatin pirsin. Qaso têkiliyên me û PKK, hene. Ev yek, di ifadê me de nîvîsandin û bi zorê bi me dane imzekerin.

Di 27'ê Kanûnê de ji muxabîrê İdirê Sabri Bölek, hate binçavkirin.

Ji hêla din ve di 29'ê Kanûnê de ji 4 xebatkarên Özgür Gündemê li Enquerê hatin binç avkirin.

Rayedaren Emniyeta Enquerê, der heqê binçavkirina xebatkarên rojnameyê de tu agahî nedan. Xebatkarên rojnameyê Ebrû Yektaş, Nurdogân Aydoğan (di karûbarê idarê de ye), Şerîf Kaplan û Kemal Avcı (muxabîr) ji hêla polisan ve bi şev, li malen wan xwe hatine hildan binçavkirin.

Lê di 30'ê Kanûnê de her çar xebatkarên rojnemeyê ji hêla dadgehê ve hatine berdan. Ji hêla din ve, di 30'ê Kanûnê de polisîn Emniyeta Batmanê, girtin ser Büroya Özgür Gündemê û muxabîr Bülent Özdemîr girtin.

Salnameya Özgür Gündemê hate berhevkirin.

Salnameya Özgür Gündemê ya 1994'an, ji hêla Dadgeha Ewlekariya Dewletê ya Enqereyê(DGM) ve hate berhevkirin.

Serdzgerê DED'a Enqereyê, bi talîmata 5244 / 1993'yan, biryara berhevkirina salnameyê daye.

*Encama ku ji Komcivîna Demokrasiyê derket:**Pirsgirêka Kurdî divê bê çareserkirin*

● Komcivîna Demokrasiyê di nav rojê 25 û 26'ê Kanûnî de li Otela Hiltonê, li bajarê Stenbolê bi amadekirina rewşenbir, hunermend û siyasetvan ve li dar ket. Mijara danişına roja pêşin bi navê "Em li ku derê demokratikbûnê ne" û "Heqîqeta Kurd û Mozayixa Tirkîyeyê" çebû. Pişti rîzgirtina ji bo şehîdan ji bo vekirinê, romannivîsê navdar Yaşar Kemal axaftineke dirêj û têr mane kir.

Navenda Nûçeyan- Komcivîna Demokrasiyê ku bi pêşengiya rewşenbir, hunermend û politikvanan ve hatibû amadekirin, roja 26'ê Kanûnê qedîya. Di dînezana encamê ya Komcivîna Demokrasiyê de xwestina bêdengbûna çekan, riayetkirina ji vîna (îradeya) civakê re hate daxwazkirin û tê de hate daxuyandin ku hewceyi bi afirandina qadeke serbest heye ku tê de hemû tişt bêne munaşekirin.

Komcivîna Demokrasiyê di nav rojê 25 û 26'ê Kanûnê de li Otela Hiltonê, li bajarê Stenbolê bi amadekirina rewşenbir, hunermend û siyasetvan ve li dar ket. Mijara danişına roja pêşin bi navê "Em li ku derê demokratikbûnê ne" û "Heqîqeta Kurd û Mozayixa Tirkîyeyê" çebû. Pişti rîzgirtina ji bo şehîdan, ji bo vekirinê romannivîsê navdar Yaşar Kemal axaftineke dirêj û têr mane kir.

Yaşar Kemal di axaftina xwe de li ser binpêkirina mafêni Mirovan, rengîn demokrasiya Tirkîyeyê, helwestê ronakbîran û gelşa Kurdî rawestiya. Kemal, rexne li rewşenbîren Türk girt û li ser demokrasi û kîrinê dewletê ji daxuyand ku Kurd ji mecbûrî dest avêtine sîlehe.

Yaşar Kemal: "Eger gelê Kurd bi veqefînê dişad bibe ez pê re me. Lê ez bawer nakim. Heke min bawerî pê bianiya minê ev şer bikira" got. Kemal li ser zengînbûna folklorâ Kurdi ji rawestiya û gote ku Kurdistan

welatê destan e.

Di Komîteya sazkirinê de ji bili Yaşar Kemal, Serokê Komeleya Mafêni Mirovan Şaxê Stenbolê Ercan Kanar, Hunermendê Sinemayê Nur Surer, Av. A. Rıza Dîzdar, Serokê Weqfa 68'yan Haşmet Ataman, Serokê (Petrol-İş'ê) Munîr Ceylan, Ragip Zarokolu, Vîcîdan Baykara, Ufuk Aras, Murat Belge û Suna Aras hene.

Di beşa panelê de Serokê Navenda Çandê yê Mezopotamîyê İbrahim Gürbüz, Serokê Petrol-İş'ê Münnîr Ceylan, Yavuz Önen, Av. Yücel Sayman besdar bûn.

Hemû kes li ser girîngîya çareserkirina meseleya Kurd sekînîn û daxuyandin ku vî şerî piş li aboriya Tirkîyeyê şikandiye. Pişti rîzgirtina ji bo şehîdan, ji bo vekirinê romannivîsê navdar Yaşar Kemal axaftineke dirêj û têr mane kir.

Di roja duduy a Komcivîna Demokrasiyê de, li ser mijara "Mafêni Mirovan û di Çarçoveya Hiqûqa Navneteweyî de Çareyên ji bo Qanûnê Bingehînî" munaşeqe û axaftin hatin kirin.

Serokê DİSK'ê (Konfederasyona Sendikayê Karker ên Şoresser) Kemal Nebîoğlu wek axivkar besdarî komcivînê bû û di axaftina xwe de diyar kir ku, divê şoreşer, sosyalist berî her tişti li kîmasiyen xwe binêrin. Nebîoğlu ji bo şerrawestinê ji deng li herdu aliyan kir. Osman Aytar ji bi Kurmancî axivî û kîrinê dewletê diyar kirin.

Di komcivînê de yekî Gurci û

Yaşar Kemal

Çerkez ji wek axivkar derketin kursiyê û niheqiyen ku ji aliyê Komara Tirk ve li wan û hindîkahîyan hatiye kirin, anîn zîmîn û mafêni xwe xwestin.

Di beşa panelê de ji Serokê Gişî yê Komeleya Mafêni Mirovan Akin Bîrdal, Doç. Dr. Zafer Üsküld, Doç. Dr. Semîh Geçmalmaz, Serokê Enstîtuya Kurdi Şefîk Beyaz, Doç. Dr. Haluk Gerger û Pispore Siyasetê Hîkmet Özdemîr besdar bûn.

Panelist bi gişî, bi awayekî hiqûqi li meselaya Kurdi û yên Tirkîyeyê nihîrtin û wek Şefîk Beyaz dan xuyan ku neheqî carêkî di avakirina komarê de heye. Haluk Gerger, gazin ji rewşenbîren Türk û gelê Türk kir ku bili Kurd û DEP'vanan kes besdarî komcivînê nebûye û civaka nexweş ku hewceyi dermankirinê ya Türk e. Akin Bîrdal li ser maliyeta şer sekînî ku di saetekê de 11 milyar lîrayê Türk diçe li ser.

Pişti dawîlêhatina panelê İbrahim Genç, Felat Dilges, Hu-

seyîn Kaytan, Mahmut Konuk, Hasan Basîrî Aydin, İsmet Aktaş, Hasan Baltali, M. Kemal Oyman pêşniyârên xwe peşkeshî komcivînê kirin.

Danezana Komcivînê ya encamê hate diyarkirin ji aliyê Zekî Albayrak ve. Hin biryar jê ev in:

- Divê çek bêne bêdengkirin û riayet li îradeya civakê bê kirin

- Divê qadeke ku her tişt lê bi serbestî were munaşekirin, bê afirandin

- Bê meyl divê efûyeke gişî bê derxistin

- Ji bo hazirkirina Qanûnike Bingehîn ya nû divê şûrayek bête amadekirin.

- Divê mafê çarenûsa gelê Kurd û mafê wan ên hîmî di çarçoveya prensîbîn cîhanî de lê bîn nihîrtin.

Di axaftina paşin a komcivînê de Yaşar Kemal diyar kir ku jê kîfxweş maye û destrişan kir ku hewce ye li hemberî kesen ku biratiya Kurd û Tirkan xera dîkin, bê derketin.

Meclîsê temenê 'Hêza Çakûç' 6 meh dirêj kir

Navenda Nûçeyan- Di gel hemû xirecir û kefteleftan, Meclisa Türk temenê Hêza Çakûç ku li ser navê parastina Kurdên Başûr li Tirkîyeyê bi cih bûye, li ser daxwaza MGK'ê (Lijneya Ewlekariya Neteweyî) ji bo 6 mehan dirêj kir. Roja 28'ê Kanûnê li ser vê mijarê di meclîs de, guftûgo û dengdan çebûn Pişti guftûgoyeke dirêj, temenê vê hêzê bi dengê mebûsên partiyen li ser kar (Partiya Riya Rast û Partiya Gel a Sosyal Demokrat) li dijî 160 dengan, bi pejirandina 196 kesan ji bo şer mehan hate dirêjkirin. Ji 450 mebûsa 358 kes besdarî dengdayînê bûn. Mebûsên ANAP'ê û çend mebûsên DYP'ê xwestin ku, ji

bo sê mehan temenê vê hêzê dirêj bibe, lê ev tişt nehate pejîrandin. Hinek mebûsên Kemalîst yê SHP, CHP û DSP'ê daxuyandin ku ev hêz alîkariya PKK'ê dike û bi kîrî Kurdên bakurê Iraqê (başûrê Kurdistânê) ji bo avakirina dewleteke serbixwe, tê ye û divê meclîs temenê, vê hêzê dirêj neke, têkiliyên xurt bi rejîma Sedem re deyne.. Kêm kesî qala dagirkeriya vê hêz kir, berçavka Kemalîzmê rê nedâ ku bi çavê serxwebûnxwaziyê li vê hêz binêrin. Ji 17 mebûsên DEP'ê tenê 7 kes besdarî dengdayînê li ser vê mijarê bûn, ji 5 kesan, Hatîp Dicle (Serok), Nîzamettin Toğuc, Remzi Kartal, Ali Yiğit, Zübeyîr Aydar li dijî dirêjkirinê.

li gorî biryara meclîsa partiyê deng dan. Muzaffer Demîr û M. Emîn Sever ji li dijî biryara meclîsa partiyê liviyan û dengê erenî ji bo dirêjkirina temenê Hêza Çakûçê dan.

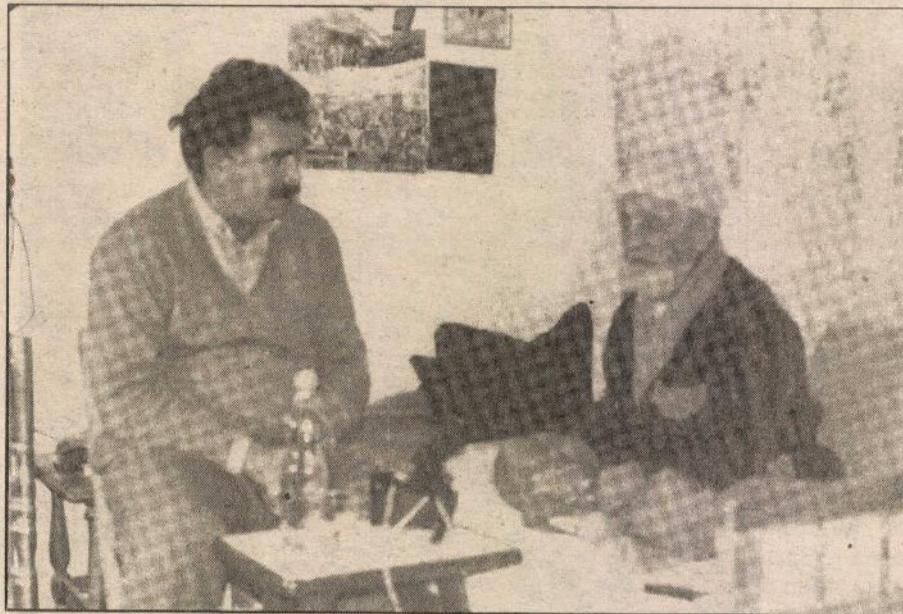
Wezîre Karê Derveyî idiaya hinek mebûsên li dijî Hêza Çakûç bersivandin û daxuyand ku, ew hêz bi kîrî Tirkîyeyê tê, li dijî PKK'ê. Wezîr Hîkmet Çetîn: "Heke ji vê hêz nebûya me nedikaribû ewqas bi hêsanî operasyonê ji derî sînor pêk bianîna" got. Çetîn dîsa daxuyand ku, heke ew hêz nîn be, wê Sedam dîsa êrisi ser Kurdan bike, ev tişt ji wê ji xwe re koçberiyeke nû bîne û di rewşeka wisa tevlîhev de karê PKK'ê hêsanîr dibe. Wezîr

Karê Derveyî Çetîn got ku, Hêza Çakûç di bin çavdêriya komandarên Tirk de kar dike.

Li gorî agahdariyên ku ketin destê me, hinek mebûsan daxuyandin ku, heke ji vê hêz nebûya, dewletên Ewrûpayê û DYAYê ewqas çavê xwe li kîrinê Tirkîyeyê li dijî Kurdan re nedigirtin. Ev hêz li wargehê DYAY'ê incîrlîka Edenevê bi cih bûye. Ev hêz ji 32 balefirê DYAY'ê, 8 balefirê Brîtanya Mezin, 8 balefirê Fransayê û 4 balefirê Tirkîyeyê pêk hatiye. Divê biryara li ser erdê Tirkîyeyê mayina vê hêz jî ji aliyê rayedaren Tirk ve ji 3 mehan, an jî 6 mehan çareyekê bê dayîn.

Serokê PKKê Abdullah Öcalan hozanê mezin Osman Sebrî nirxand:

'Heta nefesa dawî çavê wî li ser me bû'

Serê me hemûyan sax be! Li ser bîranîna şehîdê me yê mezin Osman Sebrî, çaxa ku mirov dipeyive, dibîne ku me şûnâriya wî ya têkoşerî tije kiriye. Eger me ev şûn tije nekiribûna, emê pîr çemgîn bibûna. Ji niha ve em her roj xeber digirin, mirov dikare bîbêje têkoşin bi temamî baş diçe.

Min ew cend caran ziyaret kiribû. Me hevûdu nas kir, em ci ne? Apê Osman ci ye û ci temsîl dike? Bi sedan şehîdên me beriya ku biçin welêt, diçûn cem wî. Wan ji hev ruh digirt. Ew diçû ku derê, pirseke wî hebû; digot, gelektiştigot. Hûn belki hebekê ji wî dûr ketine, lakin bi rastî ew welatparêzîkî mezin bû. Ez nabêjîm dema berê ew û hevalê xwe cîma qels ketin, cîma bi ser neketin? Ne müşkile ye, me bi ser xist. Ji ailiyî din ve dikare bê gotin ku, li Kurdistanê 50'salan zêdetir bin-geha welatparêzîya wî saxlem maye, gemarî nebûye, heta dâwiye bi serxwebûn û azadiyî ve girêdayî maye, ji vê yekê qet ta-wîz nedaye. Her wiha zana bû ji. Hûn ji dizanîn, ku mirov bixwesta sê kesen wekî wî pak li Kurdistanê neditin, nemabûn.

Heval behs dîkin û dibejîn wî mirin qebûl nedikir. Çavê wî mirin qebûl nedikir. Ma ne wisa bû? Belê, xewna wî Kurdistan bû. Di hevdîtina dawî de min ji wî re gotibû: "Mîna ku tu li Kurdistanê yî. Rîyeke wê heye eger tu dixwazî em te bibin." Wî Kurdistan dît. Ji min re behsa 1925'an kiribû, digot: "Min ji mufrezeyekê hazir kir ku em herin, em heta Surucê çûn lê kes li dû min nema, ez tenê mam." Ev fikreke mezin e. Helbet ez vê yekê dizanîm. Di dema Kemal de, di bin zîlma Tîrkan de; mirov cesaret bike gavekê biavêje, ser nekeve ji dîsa tiştikî mezin e. Di rabûna Şex Seid wan de, li du rojan yekser tiştikî nehiştin. Wî xwesîtiye li hemberî rejîma Kemal dîsa vegere, cesaret dike; ev nuqte gîfng e. Heta demeke direj li

ber xwe dide. Helbet dixwaze li Başûr karê xwe bike, fîrsendekê bi dest bixe. Dibîne bi navê welatparêzîye çiqas girtin çebûne. Çiqas ketin çebûne. Lî tiştik li wî karî nake. Mirovekî ewqas saxlem, hêjahiye k. Di vir de

mirov dikare tiştikî din jî bibêje. Li Kurdistanê di nav gelê me de yekî ku pariyekê kar bike, na-meşe. Pirranî ji 1925 an, ji Cumhûriyeten bi şûn ve. Ü wekî din jî çiqas serê xwe rakirin, lî xistin, yênu ku kuştin, kuştin;

Ruhê wan gelek xurt bû, heta dawîye bi welêt re bûn. Yanî nefes bi nefes çavêwan li ser welêt bû. Çavê wî venemirî. We jî dît çavê wî vebûbû. Ew çav çavê welêt bûn û li ser we ne. Wan 50-60 salen xwe dane li ser vî welatî û ruhê xwe nefirotin û xwe girê nedan, wiha hiştin.

yênu ku bi xwe ve girê dan, girê dan; yênu ku tîrsîyan reviyan. Kurdayeti her roj miriye, ketiye. Kurdayeti her roj li paş ketiye. Mirov vê yekê ji, ji bir ve neke: Mirina Kurdan ji vê şûn ve pîr çebûye. Beriya Cumhûriyeti Tîrkiyê, Kurd wiha keti nebûn. Zimanê wan ûrf û edetên wan ne wiha bûn, xurt bûn. Ji yê Tîrkan xurttir bûn. Tesîr li ser tune bû. Ji vê şûn de şer çebû. Berxwedaneke wisa ji, ji vê şûn de ye.

We jî Mele Evdi-la dît. Ew jî insaneke wiha bû ku 50-60 sal li hember zilma Ataturk rawestiye ye. Rûyê xwe kur nekiriye. İnsaneke 79 salı bû hate cem me, mîna xortekî 18 salı bû. Wî digot: "Du sal emrê min heye xwezîka min Kurdistan bidîta!" Min ji wî re digot: "Dibe ku

salen di 1995'an, an ji 2000'an de be." Wî digot: "Na, di 1995'an de wê çebibe." Eger baweriya me hebe, rast e, çebûye.

Ruhê wan gelek xurt bû, heta dawîye bi welêt re bûn. Yanî nefes bi nefes çavêwan li ser welêt bû. Çavê wî venemirî. We jî dît çavê wî vebûbû. Ew çav çavê welât bûn û li ser we ne. Wan 50-60 salen xwe dane li ser vî welatî û ruhê xwe nefirotin û xwe girê nedan, wiha hiştin. Belê, yek meleyekî bi emir bû, yek welatparêzîkî hema hema 90 salı bû. Me herdu jî ditin û bi me re bûn heval. Dostanî û hevaliyê me û wan mezin bû. Ew axaftinênu ku me bi wan herdu insanen me yêne mezin re kirine, car bi caran li ser bisekinin. Yanî li ser bîranînen şehîdîn mezin, mirov bi ci awayî dikare bisekine; lê divê mirov li ser pîrsen wan bisekine. Pîrsen wan, divê ne mîna şîrekî di guhê mirov de bimîne; ne ku mirov çend pîrsan ji ber bike, mesela mesela ruh e.

Li ser bîranîna Osman Sebrî sohbetek di navbera gel û A. Öcalan de

Yek ji xelkê: Osman mirovekî rast bû. Te jê bipirsya: "Osman tu ji ci hez na-kî?" Wê ji te re bigota, "derewkaran". Pirr ji min re digot: "Berî hemû tiştan yê ku derewan bike ne wetanî (welatperwer) ye." Pirr ji wan dinêrî, ji bo vê yekê ji derewkaran bi wî re hevalî nedikir. Pirr mezin bû. Di nav mîran de keseke wîkî wî mîrxas tunebû.

A. Öcalan: Belê, mîrxas bû.

Yekî din ji xelkê: Ji giş mîletan re iştîqlal û huriyet dixwest. U digot: "Yê ku ji mîleten din hez neke, ji mîletê xwe jî hez na-kî."

A. Öcalan: Şeva mezin e, Apê Osman em anine cem hev.

Yekî din ji xelkê: Armanca wî dâim ew bû, ew Kurdistanê bigihîne azadî û serbestiyê. Hevalan jê dipirsî, min jê dipirsî: "Tu PKK'ê çawa dibîn?" Wî digot: "Ez ji xeynî PKK'ê kesî qebûl nakim, yênu ku rast dimeşin tenê PKK'yî ne." Me digot: "Wê çawa bibe?" Wî digot: "Li gor min di 1994-95'an de, wê Kurd bibin yek û bigihîn azadiya xwe. Lingê min aliyê gorê ve dimeşin, lê ezê Kurdistanê bîbînim. Ez bîmirim jî ne xem e." Ew jî serok bû, çû. Serokê me yê mezin ê niha tu yî, emê Kurdistanê bibînin.

A. Öcalan: Min got ku Apo û Apo fergake, ew bi me re dimeşin. Demeke dirê me ev fikrîn wî meşandine.

Yekî din ji xelkê: Ew tiştîn ku berê wî meşandine, bi vê gava niha re gîhîst hev. Xebata me gişan ji bo mîletê me ye, ji bo azadî û serdestiya Kurdistanê ye. Înşalah em bi ser dikevin.

A. Öcalan: Fikra Apê Osman ew bû.

Yekî din ji xelkê: Dibejîn carekî ji te re gotiye: "Gava tu li ser banga Berzanî bi wan re Qûdînî, haya te ji te hebe, ew bebext in"

A. Öcalan: Got: "Hifza xwe ji wan bîke. Bi wan bawer meke." Ev tembihîn wî hebûn. Ji bo Berzaniyan digot: "Ew

Berzanî ne, ne Kurd in!" Digot: "Ew eşir in, dev ji eşîrtiyê bernadin, nabin Kurd." Ev fikrîn mezin in. Niha jî ez li ser dise-kinim. Bi rastî jî ew eşir in. Malbat in. Ev fikir nikare xwe bigihîne welatparêzîye. Ew nikarin bi fikrîn Kurdayeti rabin. Kurdayeti tiştikî mezin e, ew nagîhîn Kurdayetiye. Apê Osman xwe gîhandiye Kurdayetiya serbixwe, wekhev û azad.

Yekî din ji xelkê: Eger Apê Osman li Sûriyê nebûya em nedibûn Kurd. Me Kurdayeti nas nedikir. Bi xêra wî me Kurdîtî, paqîjî, serbestî nas kir. Daxwazan wî em kirin xelk.

A. Öcalan: Rast e. Di axaftina xwe de jî min xwest ez vê yekê vekim.

Yekî din ji xelkê: Gava di hepsî de bû, Hesen Axa Haco hat li cem wî, jê re got: "Niha tu ci tiştîn ku dixwazî emê ji te re peyda bikin." Wî got: "Ez qebûl na-kim, ez hatime ji bo şer, ma tiştîn ehlaqî hene, ez tiştikî jî qebûl nakim." Mirovân wekî wî tune bû. Rast bû û hezkirina welêt wekî wî çenêdibû û nema dibe jî.

A. Öcalan: Belê, belê ji me mezintir bû.

Yekî din ji xelkê: Yanî Apo nebe, bila Apo sax be, yanî Abdullah Öcalan bila gelek sax be.

A. Öcalan: Jiyana we, jiyana me ye.

Yekî din ji xelkê: Ma te jê re gotibû "Apo", wî gotibû "Apo tu yî", îcar Xwedê te bihêle, înşalah emê Kurdistanê bi destê Abdullah Öcalan bibînin.

A. Öcalan: We gişan bihêle, me gişan bihêle. Emê bimeşin. Emê bi bîranîna Apê Osman bimeşin, Yanî ev bîranîna mezin e. Ew mamossteyle rastiyê ye, mamossteyle ruhê serxwebûnê ye. Rast e, Kurdên li vir kî dibe bila bibe, di bin teşîra şerî wî de mane. Ne ew bûya, ne mimkûn bû, Kurdayeti Sûriyê wiha bîmana. Hûn li vir behsa fikrîn Apê Osman ên mezin dîkin, hûn behsa meziyeten wî yê mezin ci ne dîkin. Ew tiştîn

pereyan, ji hemû tiştan xurttir in. Pirr bi qiyemet in, ji zér jî qiyettir in. Ji bo wî ih-tiram e.

Lawê Apê Osman: Ji min re digot: "Kurê min, şertî têkoşînê sisê ne: Divê berê baweriya mirov bi ruhê şexsê mirov re hebe, pişt re divê mirov baweriya xwe bi gelê xwe bîne, ya sisêyan jî mirov divê baweriya xwe bi xwe bîne. Ev her sê tişt hebin mirov dikare têkoşîneke baş bîne meydânê. Kurê min divê mirov xwe nefiroşe, li ser dawa xwe li ser xe-bata xwe bimîne." Ez pirr kîfxweş im, ku gelê me li Kurdistanâ Sûriyeyê qedra vî insanî girt, zarok, jin, kal pirr pê re bûn. Ew jî bi xwe nesekinî... Gelê Kurd, qedra têkoşînê xwe zane û digire. Ji bo wê jî ew rewşa beriya 30-40 salı, ya berî deh salan hatîye guhertin yanî em ketine rewşike din û mîlet qedra şehîdîn xwe digire, qedra PKK'a xwe, şerî xwe digire. Bi vê munasebetê hemû hêzên Kurdistanê yê xwediyê namûsê; ci sor, ci kesk, ci şin, divê dest xwe bidin hev, he-ta Kurdistanek çebibe.

A. Öcalan: Wî xebata 50-60 salı kir û gişt netîcîyê. Û pê re bû, bi xurtî pê re bû; karê me bi ser xist. Min berê jî got, heta nefesa xwe ya dawî çavê wî li ser me bû.

Yekî din ji xelkê: Hemû heval, hogir û zarokên Osmanî di bin siya PKK'ê de înşalah bi tîfaq bin. Giş di riya Osmanî de ne û mîlet jî pê re ye. Mîlet vî nemirî ji bîr nake û teqdîr dike. Dilê me însaniye ta me bi nemirîne re ye, emê bikaribin wê yekê bi pêş ve bibin.

A. Öcalan: Me gotibû em mirinê qebûl nakîn. Dijmin roj bi roj paş ve diçê, ez bawer im Kurdistanek mezin wê çebibe. Ne hindik e, em piştî hezar salan, niha diğîşîn netîcîyê. Ji bo Kurdayetiye, cejna mezin ev e. Jîyan ev e. Dîsa serî we sax be, înşalah di nêzîk de em dîsa hevdu bibînîn.

Neqek

Xwedê ji me re gotibû ku emê bimirin
lê negotibû ku emê işkenceyê bibînin.

*Li Euskadî (Bask)
gotineke gelêri*

Çend pêkenok

MIHEMA Û MELKEMOT

Lawik ji mirovekî re bûye, navî wî Mihema danîne. Çend roj bi şûn ve lawik dimire. Malbat şînê datîne. Pişti demekê lawikekî din ji wan re dibe û şahiyeke mezin li wê malê çedîbe. Navê wî jî Mihema dañin. Jinik berê xwe dide jor û bangî Ezraîl dike:

Mihema li dewsa Mihema
Melkemoto taba te bi te ma.

BIHAR Û KEVANÎ

Gerçî bihar pirr xweş e, serma zivistanê rabûye, jîndar kêfxwes dibin, lê qûtê salê qediyaye, nema ye. Dilaxêv e. Dibêjin:

Dinya bû bihar,
Roj bûne sal,
Zik bûne çal,
Kebanî bûne bakal.

REWŞA BAV Û LAWAN

Zanayen me li ser rewşa bav û law wiha dibêjin:
Ser bi ser: Law bi qasî bavê xwe qenc e
Gul li ser: Jî wî lawê ku ji bavê xwe baştir be re tête gotin.
Xweli li ser: Jî wî lawê ku ji bavê xwe pîstir be tête gotin.

i. Omerî

Jûjî...

Doğan Güzel

Halê Paşadê 'Elî Osmaniyan Kehen û Newî

Serran ra ver Paşay 'Elî Osmaniyan Hemîd Paşa fek bi gonî bîyo heme welatê 'Ereban bindestê jê yê, Paşa xwi vêşer Homay nêşinasneno. Rojî rojan, hewtey hewtan, aşmî aşman, serî serran fetilnenê, Wext yeno hêdîna 'Erebi da 'wa heq û huquqî kenê sere bi Paşadê 'Elî Osmaniyan hewonanê (Tabî e-no da'wa heq û huquqî hunerê 'Ereban nîyo ha, wa 'Erebi İngilzan û Firansizan rê du'an bikê). Paşay 'Elî Osmaniyan Hemîd Paşa roj bi roj ca piro teng be-no, kuweno yew tengaseyda girdi miyan.

Hemîd Paşa hewnîyeno ki roj bi roj mewzî destâ şonê. Rojî Paşa veýnda wezîrandê xwi da-no her yewerî erşaweno yew ca, vano:

Şorê filan xelîfandê ma ra vajê wa lajanê xwi berşawê 'esker. Welhasil naşt-daşt Xelîfe lajanê xwi erşawenê esker. La-kim şer xidaro. Roj bi roj ca bi Paşadê 'Elî Osmaniyan teng beno. Kamo ki şono esker pey di nîno Paşay 'Elî Osmanî Hemîd Paşa lajî şarı ra nêverday.

Hemîd Paşa zaf kewto tengasey, Yew Xelîfey Hemîd Paşa esto, belkî vist ceniyê jî bî. Her cenî ra da- des lajî. De bêrê şima hêdîna lajanê Xelîfe biû-mar. Xelîfe serran ra zî kewto.

Rojî Hemîd Paşa veýnda wezîrdê xwi dano vano:

Şo filan Xelîfey ra vaji wa des lajanê xwi berşawo esker. Wezîr vano:

Serî ser Paşa Hezretî, Wezîr şono mentiqada Xelîfe. Xelîfe qedra wezîrî gêno, derê izet ikram nawnen. Yew midet ra pey Xelîfe wezîrîra perskeno vano:

Wezîr, to xero? Wezîr vano: Xelîfe Hazretî xero, Zaf silamê Hemîd Paşa to rê estê, vano weziyetê ordida ma rind niyo. Wa 'ele ecele Xelîfe des lajanê xwi berşawo esker. Xelîfe ca di vatişê Hemîd Paşa ano ca. Des lajanê xwi wezîrî reydir erşaweno esker. Nabêr ra dî-rê aşmî vîrenê Xelîfe hewnîyeno ki wezîrî Hemîd Paşa hewna yeno mentiqada Xelîfe, Xelîfe hewna derê izet ikram nawnen wezîrî vano:

- Wezîr Hazretî, to xero? Wezîr vano:

- Xelîfe wa desna lajan berşawo esker. Ena ray Xelîfe bi hêrs wezîrî ra vano:

Şo Hemîd Paşa ra vaji ki, eg bawereya xwi bi mi ano û bi hesabdê... rdê mi şer keno se, wa şer nêko. Mi ra hêdîna hêvî çinîya, 'Emrî mi biyo heştay, ez Paşay rê lajan kora ra biyara.

Dewleta Tirkiya, gerîlayendê P.K.K. ver di hindi ki kewta tengasey, qet mepersê, roj bi roj ca piro teng beno. Roj bi roj mewziyanê xwi vini kena. Rojo ki Kurdistan terk biko şoro dûrî nîyo. Enkay ra ca ca Kurdistan terk kena terqîziyena şona. Eg kî heldê Doxan Gûreşî û Ordida jê ra bewniyê se, halê jê biyo halê healwçîyan. Zaf nêmendo ki o zî sey Xelîfedê 'Elî Osmanî, ki ser Dewleta Tirkiya Silêman demireli ra vajo:

Eg ti mi ser o hesab kenê se, şer meki. Weziyetê mi ha to ra haseno. Kamo ki şono nîno.

Mihem Himbêlij Stockholm

İnsan dar e ziman jî reha darê ye!

Çawa her tiştekî reha xwe heye, wisa jî reha însan heye. Reha însan jî ziman e, dema reha darekê bê birrîn yan jî pûc bibe, bîpîte ew dar jî roj bi roj pûk û pûc dice, ji jiyanekî zîndî dertê, dibe mirîzîndî (miriyê sax). Ew dar ji xeynî ardû pê ve bi kêrî tiştekî din nayê.

Ku însan jî bi zimanê xwe perwerde nebe, bi zimanekî perwerde bibe, ew însan êdî ne xwe

bi xwe ye. Ew însan ji qalibê xwe dertê dibe yekî din, wisa difikire, ideolojî û kultura wî jî li gorî zimanê ku pê tê peyvîn, diguhure.

Zimanekî xurt xwedi kultureke dewlemend e. Lê belê, hînek kulturên dewlemend hene xwedi zimanekî qels in, wek Tirkî ku kulturekî navneteweyî dîjn, hîngî modern dîjn, êdî nizanîn çawa bijîn yan jî zêde dimeşin wek dibêjin: "Piyê xwe ji berika bavê xwe zêde dike" ku, xwediye wê kulturê jî nikare hew qas zêde bimeşe. Hînek ji Tirkan jî, jîxwe nizanîn ew kes ci dibêjin ji ber ku, zimanê ku mijûl dibin % 30 zimanê Ewrûpiyan bi kar tînin. Ji kesen MEGA sosyetikan ta politikeran. Ê baş e, ji xwe neh sed sal diroka Tirkan heye ku, neh sed salı ta iro nehsed carî bigohore yan jî, nehsed zimanê wan çedîbe? Çedîbe ji ber ku hem çand hem jî zimanê wan qels e. Di dema Osmaniyan de jî sê zimanê wan hebûn, yek zimanê serayê, didu zimanê Leşkerî, sisê zimanê gel bi kar dianîn. Iro jî, vi zimanê Ewrû-Tirko bi kar tînin. Nexasim di ser de jî tinazên xwe bi hînek zimanân dikin yek ji wan jî Kurdi ye, çawa tinazê pê dikin wisa jî perçe dikin. Mînak tim di devê wan de ye ku Zazakî (Dimîli), Soran (Goran), Kurmançî (Behdînan), Toran û Mukriyan ne Kurd in. Lî ew ji Adriyatîk ta Cînê tev Tirk in. Ev çawan e? Ji Adriyatîkê ta Cînê belki pênci gel û sed û pênci ziman hene li

gora Tirkan tev Tirk in, lê gora Tirkan zaravayê Kurdî, ne Kurdi ne, û yên ku van zaravan mijûl jî dibin ne Kurd in. Ci ne pa? Heke yekî Boşnak Tirk be yekî Soran, Dimîli, Kelhor ji doh ve Kurd e û kurê Kurdan e.

Zarava tu car nabin ziman û yên ku van zaravan mijûl dibin nabin gel, ji ber ku li her develekî cihanê ev tiştên han hene.

Li Skandînavya Norweçî, Swêdi û Danmerkî hene, ev her sê ziman jî hema mirov dikare bîbîjê yek in. Ji ber ku mirov dîna xwe dide wan her kes zimanê xwe mijûl dibe û ji hev jî xweş fêm dikin. Her wisa Almanî û Holandi jî hew çend problem nîn e di navbeyna wan de. Fransî jî % 70 İspanyoli ye, li vir mirov ci dikare bîbîjê. Fransız İspanyolên çiyayı ne, yan İspanyol Fransizên çiyayı ne?

Ji ber ku zimanek nêzê zimanek ye. Bi vê nêzikayîye gelektu car nabe geleki din. Afrikaya rojhîlat, Avûstûralya, Amerika û Kanada ev welatên han tev zimanê wan Îngilizî ye, ev yek ji wan nabêjê ku em Îngiliz (Britani) in. Her bi vî awayî jî Azerî, Özbek, Gurçî, Kazak, Qırqız, Tacîk jî nabêjîn ku em Tirk in. Divê em bi van virran tu car nexapin û zimanê xwe bixwînîn, binivisînîn, hîn bibin, kîmasiyêن xwe têkûz bikin.

Siyabendo Sêbestiyano Dilpolo

Mesa YRWK'ê li Ewrûpayê deng veda

- Di nava meşê de rewşenbirêن Tirk, Ereb, Ermenî û Almanî jî hene. Parlamenterekî Alman ji Partiya Keskan du rojan di nava meşê de cih girt. Di axaftina xwe yên xatirx-westinê de wiha got: "Ev meşa rewşenbîran a li dijî zilm û zora dewleta Tirk ez piroz dikim... Min şevê din di xewna xwe de Kurdistaneke azad dît..."

Selîm Biçûk

Belçika — Meşa Azadiyê ya ku ji aliyê Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistanê (YRWK) ve di 23.12.1993'yan de, li Bonnê, li navenda YRWK'ê saet di 10.30'an de li daran hatibû xistin û ji aliyê gelek kesên biyan ve ji tê destekkîrin, ji Holandayê derbasi Belçikayê bûn. Di riyên ku meşvanên Meşa Azadiyê tê de dibihurin de, ji aliyê gel û navgînên ragihandinê wek ajans, TV, rojname û hwd. ve tevî gelên wan bajar û welatan ve, e-leqeyeyeke mezin ji wan re tê nîsandan.

Li gorî bernameyên xwe meş-
van deverênu ku lê bêhna xwe
vedidin, belavok belav dikin, civî-
nan li dar dixin û meşan pêk tî-
nin, li ser sebebê meşê û rewşa
Kurdistanê û dînyayê. Nûçevanê
Welat Selîm Biçûk, meş roj bi
roj şopand û çavdêriyên xwe ni-
vîsand. Li jêrê em çavdêriyên wî
diwesînîn.

ROJA DESTPÊKA MEŞÊ

Di 1988'an de bi avakirina
yekîtiya xwe re YRWK bi rê ket
û gav bi gav riya şoreşê şopand.
Dem xwe digihîjîne
23.12.1993'yan, destpêka Me-
şa Azadiyê ya YRWK'ê
Bonn-Bruksel.

Meşa azadiyê ya YRWK ê, bêhtirî ji 150 rewşenbîrên Kurd û biyanî yên wek bijîşk, ebûqat, rojnamevan, nivískar û hwd. ji ber parlamentoya Almanî dest pê kir. Piştî li darxistina civîneke rojnamevaniyê ku 14 rojname û televizyon tê de amade bûbûn, meşvanan dest bi meşekê li ser dirêjahiya 10 kilometran di nava cadeyên Bonnê de, kîrin. Bi dirûşmeyên mîna: "Biji Kurdistan, Bila çekêن Almanî ji Kurdistanê derkevin, Biji PKK, Biji Serok A-po" esman hejandin. Mitîngek jî di dawiya meşê de pêkanîn. Piştî mitîng berê xwe dan navenda YRWK û FEYKA Kurdistanê û civîneke çandî pêk anîn. Bi dengê hozanên Koma Berxwe- dan ketin sahiyê.

KOMÊN ŞEHÎDAN

Di civîna xwe ya yekemîn de
meşvan li ser pîrsên meşê, Ko-
mîteya Ragîhandinê, Komîteya
Parastin û Tendurustiyê, Komî-
teya Lojîstîkan ava kîrin. Meşvan
li ser 15 koman hatin parveki-
rin. Kom bi van navan hatin bi-

wşenbîrên Tirk, Ereb, hene. Parlamenterekî kan du rojan di nava xafatina xwe yên xatirx- “Ev meşa rewşenbîran ewleta Tirk ez piroz di- di xewna xwe de Kur-

Roja 24.12.1993'yan dîsa
saet li 7'an ji Euskirchen heta
bajarê Durenê, dirêjahiya 31 ki-
lometri meşyan. Li serê bajarê
Durenê welatparêzên Kurd bi

ket. Bi axaftinên mîvan û meşvanan û bi helbestên meşvanêن hozan û hozanêن Koma Berxwedanve, vê şâhiyê xwe direjî saet 11'an kir. Ji axaftinêن giiranbuha Yalçın Küçük, İsmet Şerîf Wanlı û çend kesên din sev ges û xemilandin. Berî destpêka şevê mamosteyê hêja Feqe Huseyn Sagnîc danûstandineke ve-kirî û pîrr hêja bi semînerekê pêşkêş kir. Ji mesajên ku ji bo meşa azadiyê hatine ev in: Me-saja Abdullah Öcalan, Monika û Michayil du nivîskarênen Almanî, Weqfa Yilmaz Güney, Komeleya Osnabruk, girtiyêن Girtîgeha Çeneqełê, ji Medico International Hans Braneh, Rolan Mayster (ebûqatê Kurd-Ha û Berxwedan), TDP (Partiya Şoreşa Tirkîyê) û ji gelek kes û cihêن din.

Li cihêñ ku meşvan tê re der-

yanê re hîn tariya şevê konê xwe ranekiribû, meşvanêna aza-diyê di nava cadeyên Achenê de-rêz bûbûn. Ber bi sînorê Holan-da ve xwe dikişandin. Bêdeng, lê bi piyêñ xwe awazekî mirin û jiyanê diafirandin. Belê, mirin û jiyan ku di Kurdistanê de tu sî-nor di navbera wan de nîn in. Mirin bi konê xwe yê reş jiyanê dinixumîne. Jiyana bêdad û bextîjî, mirina reş bincil dike. Dinya jî, kerr, kor û lal e. Lê vê carê bê-çare ye. Qîrên me dê guhêñ wê-vekin. Di nava me de ji xwe ji destpêka meşê zanyarê kal ên-mîna İsmet Şerîf Wanli jî hebûn. Bi dil û piyêñ xortan dimeşyan. Li ser perên hêviyên gel dimeşyan. Keç, jin, xort û kal bi hev-re, bi yek armancê dimeşyan. Bi hêzbûn, bikînbûn û dil bi evîn-bûn. Rewşenbirêñ me vê carê-

mêvanên hêja û axaftinên wan dilgeş û germtir bûn. Tevî westabûna piştî meşa ku bêhtir ji 40 kilometri bû, meşvanan nedixwestin razin. Bi germî li mêvanên xwe Kanî û Leyla Zana guhdarî dikirin. Kanî rewsa Kurdistan û cihanê ya politiki bi firehî şirove kir û pirsên meşvanan bersivandin. Tişte ku li Hollandayê berbiçav bû, min nebihîstibû û nedîtibû. Bi sedan ji gelê Holandî di pencereyan de û li ber deriyan ji bo meşvanan li çepikan didan û nişana serketinê bi tiliyên xwe çedikirin. Gelek rojnamevan hatin û hevpeyvîn bi meşvanan re çekirin. Roja 29.12.1993'yan rojnameyên Holandî li ser rûpelê pêşî û bi wêneyên rengîn li ser meşê weshandibûn. Bi beyana sibehê re meşvanen azadiyê erdê Hollandayê berdan û berê xwe dan Belçikayê. Dîsa ala me daçikan-dibû, û meşvanan sînorê Hollanda û Belçika derbas kirin. Bi êvarê re piştî dûrbûn nêzî 35 kilometran, gihîştin bajarê Hasseltê ya Belçikayê. Li wir bi gelê xwe yê welatparêz re, meşvanan şevez şahiyê li dar xisi. Ji komîteya meşê, hevalekî axaftinek kurt kir ú got: "Ji niha ve meşa me gihîştiye armanca xwe. Tiştên ji niha û şûn ve em bikin, ji bo me karêñ zêde ne." Germîyek di nava rewşenbirêñ Kurd û yên gelên din de çêbû. Germî û alikariya gel bi meşê re pirr mezin bû. Di serî de jî, tevî qedexekirinê Ewrûpayê me ala ji Bonnê li ba kir me gihad vir, ji vir û şûn de jî, emê bibin zarokek 7 salî bi navê Nazdar Cizîri, şev bi helbetên xwe xemiland. Hozanên meşvan Zemanî û Emekçi jî helbestên xwe yên şoresgerî pêşkêş kirin. Parçeyek ji şanoya "Tewan û Tole" hat pêşkêskirin.

Di wêneyê jor de, meşvanên ji Bonnê ta Brukselê Meşa Azadiyê têñ dîtin.

alên ERNK ê û wêneyêن Abdullah Öcalan û bi def û zirne
û bi govendê pêşwaziya meş-
vanen azadiyê kirin. Gel û meş-
van bi hev re ketin dîlanê û di
şûn de berê xwe dan komeleya
Durenê. Roja 26.12.1993'yan
saet li 7'an kuliyyên berfê dibari-
yan. Erd spî dikirin, lê meşvanen
azadiyê di dilê xwe de germiya
şoreşa Kurdistanê, birûska
çekên şervanen azadiyê kom ki-
ribûn. Kîn û nifrîna gelê Kurd, li
hember qirkirinê hovane di dilê
xwe de civandibûn. Berf digelaş-
tin. Berê xwe dabûn bajarê Aac-
henê ku dirêjahiya 32 kilomet-
ran dûr bû, lê dîlan bû. Ew
dengê şoreşa Kurdistanê bû.
Berf, bi germiya dilên xwe dipi-
şavtin û bi ser armanca xwe de
dicûn.

MESAJÊN PISTGIRIYÊ

Roja 27.12.1993'yan piştî
pêkanîna mitîngekê, sevek li dar

bas bûn bi hezaran belavok belav kirine û bi hezaran re axaftin çêkirine. Bala raya giştî roj bi roj dikîse ser meşê. Di rojên pêşî de gelek rojname û kanalên televizyonê li ser rawestiyan meşvanên azadiyê ku roj bi roj hejmara wan bilind dibe, bi piştgiriya gelê Kurd bi moraleki bilind meşa xwe dewam dikin. Di roja 28.12.1993'an de berê xwe dan ber bi Holandayê. Li gorî programa ku hatiye amadekirin, gav bi gav ber bi armancê xwe ve diçin. Di nava meşê de ronakbîrên Tirk, Alman û Ermenî ji cih digirin.

ROJEK JI MEŞA AZADIYÊ

Ne mîna hemû rojan bû. Serketinek bû. Rim rima piyên meşvanan erd diqelaşt. Dinya dihejand. Ew dengê ku her dem dijmin fetisandiye, ji zincir û malbendaran rizgar dikir. Hêdi hêdi xwe li perdeva dilan dida. Bi be-

RENGÊ NAVNETEWÉYÍ

Di nava meşê de rewşenbîrên Tirk, Ereb, Ermenî û Almanî ji hene. Parlamenterekî Alman ji Partiya Keskan du rojan di nava meşê de cih girt. Di axaftina xwe yên xatirxwestinê de wiha got: "Ev meşa rewşenbîran a li dijî zilm û zora dewleta Tirk ez pîroz dikim... Min şevê din di xewna xwe de Kurdistanê a-zad dît..."

Di meşê de ji bili axaftina bi rojname, televizyon û radyo-yan, re bi hezaran belavok belav bûn. Ev hejmar heta dawiye meşê dê bigihîje bêhtir ji sed hezarî û bi zimanên cihêreng. Rojê bi dehan car ji rojname û ajans civînên çapemeniyê li dar dikevin. Ragihandina dînyayê bi giranî li ser meşê radiweste û giranîyê didiyê, ji niha ve em dikarin bibêjin, ev meş rûpelekî zêrîn e di dîroka gelê Kurd û tevgera wî va rewsenbîri de.

Başûr: Neyarê xwe dostê derive

Navenda Nûçeyan- Şerê navbera Yekitiya Niştîmana Kurdistanê YNK û Tevgera İslâmî li Kurdistanâra Iraqê (TÎK-I) nêzî hefteyekê domand. Gelek bajarêne mezin û biçûk bûn meydana vî şerî: Hewlêr, Silêmanî, Kifri, Qelaçwalan, Derbendîxan, Bêtawate, Ranye û hwd. Di roja 27.12'an de jiyanâ xelkê sivil bi sebebê lihevxitin û bombavêjîyê li nav bajarê Hewlêr-paytexta hikûmeta Başûr, sekinî. Di vî şerî de zêdetir ji 100 çekdarên YNK'ê û TÎK-I'yê hatin kuştin, hejmareke mezin jî birîndar ketin, lê belê zirara xelkê sivil hê nayê zanîn. Her wiha ev şer bû şerê şewtîn û kavlbûna gelek xanî û avahîyan ji.

Çavkaniyê YNK û PDK agahiyeke wisa didin ku Şex Osman Serokê TÎK-I'yê û zafêr serokatiya vê tevgerê bi dîlî ketine destê şervanên YNK'ê û niha Şex Osman li Hewlêr, di bin dest de ye. Welê çavkaniyê TÎK-I'yê li Londonê, bi rojnameya Aş-

harq Elewsat re axivî û got ku, Şex Osman tevî hevalen xwe di dema şer de vekişiyaye ciyan û vêga ji wir râberiya şer dike. Li bajarê Şamê, Celal Talabanî ji rojnamevanan re got, ku rejîma Iranê sebeba çebûna vî şerî ye.

Eger, mirov li rewşa başûrê Kurdistanê, li şerîn di navbera partiyêne başûr de û bi hevçûna wan binêre, hin rastî xwe dide der.

Pirranî şerî di navbera Kurdan de, bi pîlanen dijmin têr meşandin. Rejîma Iranê bi pere, çek û siyaset alîkariyê bi Tevgera İslâmî re dike, li dijî YNK'ê her wiha alîkariyê bi Hemeyê Hacî Mehmedî re dike, li dijî PDK'ê rejîma Tirkîyeyê bi her awayî alîkariyê PDK'ê 'û YNK'ê dike ji bo domandina neyartiya hikûmeta Başûr bi PDK'ê re û çebûna şer û xwîn û ji berçûnê. Di van rojîn dawiyê de Tirkîyeyê dixwest ku Partiya Parêzgerên Kurdistanê bi ber xwe bikişîne û amade bike ji bo pêşeroja siyaseta xwe li Başûr.

Xerîteya siyasi li Başûr xerîteyeke lihevketi. Her partî an her hêzeke siyasi girêdayîye hêzeke derive ye, her yek ji wan axayekî taybet û bi serê xwe ye. Tu hêzê siyasi li Başûr ji bo çareserkirin û bi pêşvebirina rewşa jiyana gel naşikire. Gelo divê ev trajediya Kurdî heta kengê bidome û çawa kuta bibe?

Di tevgera serxwebûna gelên dinyayê de, hemû basken wê tevgerê; pêşverû û paşverû, reformist û şoreşger hev digirin û xebata gelê xwe bi hev didomînin, tenê di nav Kurdan de nabe. Ev yek dîroka me ya kevin tînê bîra me, dîroka Mîrekîya Baban, Soran, Erdelan û Badînan!

Serokên tevgera Kurd li Başûr, piyekî wan li Kurdistanê ye û piyekî din li Ewrûpa û Amerîkayê ye, dibêjin em dost û hevalan ji gelê xwe re dibînin. Dibe ku rojekê hevalê wan i derive ji wan re nebêjin: "Herin rewşa mala xwe sererast bikin, pişt re werin, hingê em ji we re dibin heval!"

PKK'ê firotina rojnameyan dîsa sekinand

Navenda Nûçeyan- Li navenda bajarê Amedê ji nû ve firotina rojnameyan hate sekinandin. Şirketên belavkirinê BBD (Belavkirina Çapemeniyê ya Yekîtiyê) û GAMEDA'ye (Belavkirina Rojname û Kovaran) daxuyandin ku PKK'ê ji bo nefirotina rojnameyan li wan îqaz kiriye.

Hate hînbûn ku, herdu firoskarêne bingehîn li ser banga PKK'ê. li navenda Amedê (Diyarbekir) di 30.12.1993'yan de ji bo demeke nediyar û bêqewl firotin û belavkirina rojnameyan dane rawestandin. Li ser vê yekê, Emniyeta Amedê bi xwe dest bi firotina rojnameyan kiriye.

Çavkaniyê herêmî, sebebê banga PKK'ê ya ji bo sekinandina firotina rojnameyan li Amedê, bi hatina serokwezîra Tirk Tansu Çiller ya ji bo serêsalê ve girê dan.

Di meha 10'a 1993'yan de jî dîsa bi banga ERNK'ê firotin û belavkirina rojnameyan hatibû sekinandin, lê pişt re li ser hildana qedexeye bi destê ERNK'ê, dest bi karêne xwe kiribûn.

Pirtûkek jî dikare KT'ê parce bike

Navenda Nûçeyan- Tehemûla Dadgehêne Ewlekarîya Dewletê (DED) ji pirtûkan re jî tune. Roj nabihure ku, pirtûkên derdikevin di cih de nedîn berhevkirin.

Di 28.12.1993'yan de, du pirtûkên ku ji aliyê Weşanxaneya Zagrosê ve hatibûn weşandin, ji hêla Dadgeha Ewlekarîya Dewletê (DGM) ya Stenbolê ve hatin berhevkirin. Ji van pirtûkan yek jê li ser navê Abdullah Öcalan bi navê "Tasfiyeciliğin Tasfiyesi" (Tesfiyekirina Tesfiyekarîtyê), yek jê jî, pirtûka A. Kadîr Konuk bi navê "PKK'nin İlân Ettiği Ateşkes ve Yankıları" (Şerrawestina ku PKK ilan kiribû û olanen wê) ye.

Ev herdu berhem bi hinceta ku "propagandaya li dijî yekparebûna dewletê" kirine, hatin berhevkirin.

Li aliyê din xwediyê Weşanxaneya Zagrosê Nabî Barut jî, ji aliyê Dozgerê DED'a Stenbolê ve roja 30'ê Berfanbarê (Kanûn) hate tewqîfîkirin. Nabî Barut dema ji bo pirtûka ku der heqê wê de doz hatibû vekirin (Tesfiyekirina Tesfiyekarîtyê) çubû cem dozgerê DED'ê, Dozger jî berê wî da Girtîgeha Bayrampaşayê.

Doza girtina SBP'ê

Navenda Nûçeyan- Serdozgerê Komarê yê Dadgeha Bilind, di 28'ê Kanûnê de, der heqê Partiya Yekîtiya Sosyalist (SBP) de, doza girtinê vekir.

Li gor Serdozger, sedemîn girtinê; program, biryara Kongreya I., rapor û axaftinê rayedarên partiyê li dijî Qanûnê Partiyen Siyasî û Qanûnê Bingehîn e.

Serdozger li gor Qanûna Partiyen Siyasî benda 101/AB, daxwaza girtinê dike.

Hawdijî zanyariyekan sebaret be şerekânî başûr

Nawend Nûçeyan: Hawdijîk le nêwan ew zanyariyane da hebû ke herdû layenî Bizûtnewey İslâmî le Kurdistanî Iraq da û Yekîtiya Niştîmanî Kurdistan sebaret be şerû pêkdadanî em dwayye rayangeyand, ew şerane şare Gewrekanî Sûlêmanî li Hewlêrşyan grtewew serbarî ziyanî çekdarekan ziyanî zorîşyan be xelkî medenî gevand. Le katêkda serçawekanî YNK rayangeyand ke destyan grtwe be ser barega serekiyekanî Bizûtnewey Isla-

mîda û Şex Osman Ebdûlêzîzi serokîşyan le nawçey Bêtawate grtwe, serçawekanî Bizûtnewey İslâmî em hewale be diro Dexenewew delen: Şex Osman hali hazır le baregay xoyetî. Le layekî tirewe serçawekanî delen: Çend hêzék le hêzékânî PDK Iran û rîkîxwî Komeley Iran şan be şanî hêzékânî YNK le şerdabûn be harîkarî û pişt bestin be hêzékânî PKK dijî Bizûtnewey İslâmî, serçawe Kurdiye serbexo-kan û serçawekanî opozisyonî Iraqîş

rayangeyand ke YNK le şerekanda serkewtinêkî başî be dest hênewe. Herweha berprsiyarekî ser be PDK Iraq raygeyand ke hêzékanyan hawkarî hîç layekî nekirdwuew helwêstekî bê layenyan wergrte. Fewzî Etrûşî berprsiyarekî nûsîngîy Aûrûpay PDK Iraq witî: Helwêsti ême eweye ke bitwanîn herdûla qayl bikeyn ke şer abgrün û wabestey ew rîkewtinebin ke rojî 25.12.1993 sebaret be agir best imzayan krd û bwar be hûkûmetî Kurdis-

tan biden kêseke çareser bikat û rîge le şerkdinî naw şarekan bgrêt. Ta halî hazırlış jimarey kûjraw û brîndarekanî nezanidrawe belam serçawekanî delen: Ke rûberûbûneweyekî tûndûtîj hebwe be corêk ke top û müşekî katyoşay tiya bekâr hêmrawe û jiyanî xelkî medenîş bo çend rojek le şarekan da le kar kewtuwe.

Dîtinek li ser alfabeza zimanê Kurdi

Divê em fikrên C. Bedirxan baş binasin

Xalit Lezgin

Kes û sazgehênu ku iro li ser zimanê Kurdi dixebeitin û ji bo yekitiya alfabeza Kurdi cehd din, gerek e fikr û argumenten C. Bedirxan rind binasin. Bêyi ku mirov wan bixwîne û lê agahdar bibe û li ser navê wî dîtinan bîne pêş, yan ji li hember alfabeza Hawarê alternatifan pêşkêş bike, wê çaxê gengeşiyen me wê gelekî qels û bi kêmâsi bibin. Pêwest e em niqaş û tecrubeyen ku berê çebûne li ber çavan bigirin, da ku xebata me ya iro hêsanter bibe.

Helbet hin kêmasyen alfabeze û kêmasyen rastnivîsandina (simla) ziman hene û wê hebin. Jixwe di hemû zimanen de guhertin, xwe nûkirin tişteki bidomî ye. Çimkî ziman wek organîzmeyeke bijûn (zindî) e. Lewma di pêşerojê de ji guhertin wê hewce bike. Ew guhertin yan ji reformen pêwest gerek e bi însiyatîfa sazgeheke neteweşî, bi pîvanen zanistî (ilmî) pêk bênen. Ji bo ku sazgeheke ziman bikaribe bibe otorîte, divê normen zanistî tu wextê ji destê xwe bernede.

PIRSA 'I' Ú 'I'

Munaqeşeya alfabeza Latînî li ser çend nuqteyan e, lê li gor dîtina min nuqteya bingehîn li vir pîrsa "i" û "i" ye. Lewma ezê bi giranî li ser vê nuqteyê bisekinim.

Çawa ku Felat Dilges jî dibêje pîrsa "i" û "i" (di şûna "i" û "i" de) di salen 60'ı de li Kurdistan Bakur bi destê Dr. Şivan (Saît Kirmizitoprak) dest pê kiriye. Di salen 70'ı de û hetanî çend salan pişti hatina cûntaya 1980'yan ji hema hema hemû rojname, kovar û pirtûk bi vî awayî derketin. Heta wê çaxê ev tiş qet nebû problem. Yen ku li welat karê weşanê dikirin alfabeze standart bi kar dianîn. Lê pişti sala 1983'an li Swêdê hin kesan dest pê kirin di kovara Berbangê de "i" bi kar anîn. Ne ji ber hewcedarî yan ji rastbûna "i", lê mixabin bêtir ji ber sedemên siyasî problema "i" peyde bû. Sedefmekî din ji ew bû ku hingê haya gelek kesan ji esasen alfabeza Hawarê tune bû. Lewma iro herdu şeweyen "i" ji têx xebitandin. Helbet ev tiş li hemberî yekitiya alfabeze dibe astengî û dibe sedemê sergêji û tevlîheviyê.

Bi rastî ew guhertina bîçûk ya ku Dr. Şivan 30 sal berê kiriye, gelekî di cih de ye û hêsanîyeke baş e. Her wiha li gor pênsibîn Celadet Bedirxan ji cihê xwe girtiye. Çimkî mîyla Celadet Bedirxan bi xwe ji, li aliyê hêsanîye ye. Ev tiştekî gelekî eşkere ye.

Ez bawer dikim kesen ku di hundirê welat de karê weşanê dikin û ji bo belavkirina xwendin û nivîsandina zimanê me di-

■ Alfabeza Kurdi ya Latînî ji aliyê Celadet Bedirxan ve hatiye amadekirin û alfabezeke fonetik e. Ji bo her fonemekî (dengekî esli) nîşanek (herf, tip) heye. Lê wek hema hema hemû zimanen dînyayê, di zimanê Kurdi de ji varyantên hîn dengan hene. Eger ji bo hemû varyantan herfîn cuda bêni kifşkirin, wê çaxê hejmara herfan wê gelekî zêde bibe. Ev ji wê bi xwe re sergêji û dijwariyên mezintir peyde bike.

xebitin, vê rastiya gel, rewşa çapemeniyê û xwendevanan çetir dizanin. Eger ji bo belavkirin û pêşvebirina xwendin û nivîsandina zimanê Kurdi, bi qasî serê derziye ji be, bêhtir feyde tê de hebe (li gor dîtina min feyde gelek e) divê "i" û "i" bê tercîhkîrin. Ji ber ku zimanê Kurdi zimanekî bindest e. Astengiyen ku li pêşya zimanê Kurdi hene jixwe gelek in û mezin in. Herçi heye, em ji di ser de dijwariyan zêde nekin... Heta mimkûn bibe divê em xwendin û nivîsandina wî siviktitir û hêsanter bikin. Pêwest e ev ziman rojekê zûtir bikaribe xwe li hemberî çerxa asimîlasyonê biparêze û bikaribe bi zimanê Tirkî re reqabetê bike. Lewma kîjan rî, kîjan şewe di pêşketina ziman de bêhtir imkananide, gerek em wê tercîh bikin.

LI SER ÇEND İDİAYÊN ŞAS

1. Li gor hin kesan ev herfîn han herfîn Tirkî ne, divê yê Kurdî ji yê Tirkî cuda bîbin. Madem wisa ye gelek herfîn din ji hene ku wek yê Tirkî ne (mesela c, ç, ş), divê em wan ji biguherînin (?)... Lê hîmdarê alfabeze Celadet Bedirxan bi xwe, ji hevdu dûrxistina alfabeza Kurdi û Tirkî nexwestiye. Ew tam hevrikê vê dîtinê diparêze. Wiha dibêje:

"... Lê bi vî awayî Kurdîn welatê jorîn û heçî ko alfabeza tirkî dinasin dê bikaribin bê diswarî hîn bîbin û komel (kovar, XL) û kitêbîn me bîhêsanetî bixwînîn." (Hawar, hejmar 2, r. 5)

DIJWARIYA KUMIK

Li Ewrûpayê zarokên dibistanê ji, di xwendin û nivîsandina Kurdi de dijwariya 'i'ya bi kumik dibînîn. Mesela li Swêdê, ji ber ku di zimanê Swêdî de ji "i" her "i" ye, zarok "i" (i) û "i" wek hevdu dixwînîn. Mesela peyva dibistanê (dibistan) wek dîbistan dixwînîn, peyva mirov (mirov) wek mirov dixwînîn. Edî nimûneyen din ji hûn bifikirin... (Helbet pişti demekî fêr dibin û rast dixwînîn. Lê ji pêwestiyê zedetir wext distîne.) Li vir her wiha ez dixwazim bîbêjim ku ji bo xatirê em xwe ji alfabeza Tirkî dûr bigirin, em xwe ji alfa-

beya mileten din ji dûr dixin. Çimkî ew ji wek Tirkân alfabeza Latînî bi kar tînin.

Celadet Bedirxan hîna 60 sal berê li ser vê pirsê dîtinê rast û di cih de aniyne ziman. Wiha dibêje di destûra duduyan de:

"Herçend dibe, (heta ku mumkun bû. XL) ewçend dengen herfîn latînî ên adetî ko di zimanen din de nas in, di alfabeza kurdi de hilanîn û ne-guhartin. Bi vî awayî Kurd dê bikarîn alfabeza biyaniyan û biyani ya me bi hêsanîfî fêr bîbin." (Hawar, hej. 2, r. 6)

2. Hin kes ji idia dîkin ku dengen "i" yê Kurdî dirêj (yan ji bilind) e, lewma bi kumik e. Ev ji dîtineke ne zanistî ye. Çimkî herfîn alfabeze li gor kurtbûn yan ji dirêjbûna dengan nayen tayînkerin. Di vê der heqê de ji

■ Ez wisa bawer dikim eger iro ji, ji aliyê teknikî ve, di destê me de tenê "i" û "i" hebûna dê me ji tercîha xwe wek Hawarê bikira. Dema mirov baş bala xwe bide wan şes esasen ku alfabeza Kurdi li ser hatiye avakirin, mirov dibîne ku meyîla C. Bedirxan li aliyê hêsankirin ye. Ü van herdu idiyen ku me li jorê behs kir pûç dike. Di vî warî de hêsankirin her wiha zanistî ye ji. Bi kîmanî ji zanistî re xizmet e...

em gotinê Celadet Bedirxan bi xwe bixwînîn:

"Ji ber ko elfabe dengan nîşan dike, ne rengê dengan." (Hawar, hej. 2, r. 7)

Ji rengê dengekî mebest kurtbûn, dirêjbûna wî, yan ji hiskûn û nermbûna wî ye. "i" yê Kurdan kurt be ji, dirêj be ji, jê re herfek lazim e. Di tayînkerîna herfa "i" yê de mebesta Bedirxan ne ew bûye ku ferqa navbera dengen "i" ya Kurdi û Tirkî bide xuyakirin. Li gor dîtina gelek kesan, ji ber sedemên teknikî di destê wî de, vi bili herdu "i" û "i" herfîn din tunebûne ku yekê ji wan ji bo dengen "i" tayîn bike.

Ez wisa bawer dikim eger iro ji, ji aliyê teknikî ve, di destê

me de tenê "i" û "i" hebûna dê me ji tercîha xwe wek Hawarê bikira...

Dema mirov baş bala xwe bide wan şes esasen ku alfabeza Kurdi li ser hatiye avakirin, mirov dibîne ku meyîla C. Bedirxan li aliyê hêsankirin ye. Ü van herdu idiyen ku me li jorê behs kir pûç dike. Di vî warî de hêsankirin her wiha zanistî ye ji. Bi kîmanî ji zanistî re xizmet e...

Madem wiha ye, gelo Celadet Bedirxan ji bo ci di şûna "i" de "i" daniye? Çawa ku me li jorê behs kir û gelek kes ji wisa texmîn dîkin, 60 sal berî niha tunebûna imkanen teknikî bûye sedema vê yekê. Ji ber ku di daktifloya Fransî de herfa "i" tune ye, wî "i" di şûna "i" de û "i" ji di şûna "i" de bi kar anîye. Wekî din tu şirovekirineke mantiqi ji tune ye.

PÊŞNIYARÊN CIHÊRENG

3. Li dijî pejirandina "i" û "i" idiyen ku me li tercîha xwe wek Hawarê bikiran. Heke guhertin çebibe, dê evqas pirtûk û weşanen berê derketine wê cawa bîbin?"

Ji vê pirsê re bersiva F. Dilges gelekî di cih de ye. Carekê ew pirtûk û weşan di nav xelkê

beyen wan, ji ber guhertinê ku di zimanen wan de çebûne, iro edî fonetik nîn in. Nimûneyeke din ji ew e, ku gelek Cumhûriyeten Sovyeta kevin iro dixwazin alfabeza xwe ji binî ve biguherin. Ne tenê nuqte yan ji kumikên çend herfan... Ji aliyê literaturê ve zimanê me (bi taybeti Kurmancî û Zazakî) hîna di destpêkê de ye. Paşê guhertina kumikekî nabe sebebê wê yekê ku em nikaribin wan pirtûk û weşanen berê bixwînîn.

Li derveyî welat nivîskar hene ku, her çigas "i" û "i" bi kar tînin ji, lê guhertinê dixwazin. Hin ji van berê ji li ser vê pirsê meqale nivîsandine. Hin kes ji hene ku bi wextê re fikra xwe guhertin û dixwazin "i" û "i" bê tercîhkîrin. Hêvidar im ku ew ji dîtinê xwe bi nivîskî bigîhînin platforma enstîtuyê.

LI SER ZEDÉKIRINA HERFAN Û PIRSÊN MAYÎN

Alfabeya Kurdi ya Latînî di zemanekî nêzîk de û ji aliyê zimananeke pispor wek Celadet Bedirxan ve hatiye amadekirin û lewma ji alfabezeke fonetik e. Anglo çawa tê nivîsandin wisa tê xwendin. Ji bo her fonemekî (dengekî esli) nîşanek (herf, tip) heye. Lê wek hema hema hemû zimanen dînyayê, di zimanê Kurdi de ji varyantên hin dengan hene. Eger ji bo hemû varyantan herfîn cuda bêni kifşkirin, wê çaxê hejmara herfan wê gelekî zêde bibe. Ev ji wê bi xwe re sergêji û dijwariyên mezentir peyde bike.

Çawa tê zanîn, du dengen ç, k, p, r, t hene. Di alfabeza Hawarê de herdu varyantên dengan bi herfîn cuda nayen diyarkirin. Ji ber ku her dengekî wan bi serê xwe ne fonem in, alofon in. Lê gelo ev tê wê maneyê ku cotdengbûna van tîpan nabe problem? Helbet ev problemek e, xasma ji bo kesen biyani ku Kurdi paşê hîn dibin. Çareserkirina vê problemê ne bi zedekirina tipen alfabeze, lê berî her tişti bi zanîn û ezberkin dibe.

Eger ji bo hinekan li gor fonolojiya Kurdi (struktura dengen Kurdi) -li gorî cihê wan di nav peyvî de- hin qaide hebin divê ew bêni tesbîtkirin û di rezimanê de bêni diyarkirin. Ne di alfabeze de.

Li gor raya min ji bo diyarkirina "r" yê bi aksent nivîsandina du "r" mimkûn e û çetir e. Ji xwendevan re hêsanî ye.

Mesela: Dema em peyvîn birin (kul) û birin (qutkirin, jekirin) mîna hev dînîşin jî, di xwendinê de em mecbûr in wan cuda telafûz bikin. Lewma eger ji bo "r" yê bi aksent du "r" bêni nivîsandin, di xwendinê de ji xwendevan di yek carekê de û bi hêsanî gotinê rast fêm dike. Wek birin (qutkirin, jekirin).

Xebata li ser şanoya Kurdi (Li başûrê Kurdistanê—4)

Salên heştêyan: Qonaxa zêrîn a şanoya Kurdi

Ez bawer dikim heke mirov behsa bizava şanoya Kurdi di salên heştêyan de bike, bêguman ji bo vê mebestê (meqsedê) çiqas pirtükên cur be cur bêr nivîsin ji disa têri nake û iżahkirina vê bizavê pirr dijwa. Lê disa ji em dibêjin, ji bo me ev nivîs danasîn e, ne ku, nivîsareke têri vegotina hemû aliye vê bizavê ye.

Di wan salan de, di warê siyasi, aborî û civakî de bi giştî li Iraqê, bi taybetî ji li Kurdistanê gelek guherîn pêk hatin.

Van guherîn ji, bi başî yan nebaşî bandorek li ser şanoya Kurdi hişt. Destpêkirina şerê Iran û Iraqê û germbûna şerê Iraq û Kurdistanê û pişt re bûyerên bi dilşewat, wek kîmyabarana Helebçeyê û Enfalê, wan ji bandoreke taybetî li bizava şanoya Kurdi kir û hîn ji ev bandor berdewam e. Dînamîzma gavavêtinê ku di warê şanoya Kurdi de di van salan de pêk hatin ev sazgeh bûn:

1. Damezirandina Amojeha (Enstitü) Hunerên Bedew; li bajarê Silêmaniye: Bajarê Silêmaniye wek me berê ji behs kiribû, bajarê huner û afirandinê ye li başûrê welet e.

Li navendeke wisa ku, amojeheke hunerî lê ava bibe û li ser bingehêke zanistî xebata xwe bimeşîne, bêguman tesireke mezin li bizava şanoyê bikira. Bi rastî ji her wisa bû, gelek kadroyen çalak ji bo şanoya Kurdi gihand. Ji sala damezirandinê (1980) heta iro pirr bi çalakî xizmeta şanoya Kurdi dike. Di vî warî de gelek berhemên akademik ên serkeftî pêşkêşî cihatî kir. Mîna: **Hamlet û Evgîniya li Ulis**: Derhînana Ehmed Salar, **Julius Ceaser û Bazarganê Wînisia-** Derhînana Bedîa Dartaş, **Dijminê Gel**- Derhînana Kemal Rauf.

Romeo û Juliet û Mem û Zin- Derhînana Ferhad Şerif - **Nirxên Azadî û Ew peyayê ku bû kûçik-** Derhînana Osman Faris hwd.

Amojeha ku me berê behs kiribû cihê zanistiyê û welat-parêziyê bû li bajarê Silêmaniye, li ser destê wan mamosteyan, xwendekarêni bi rawîst (sinc) û bo şanoya Kurdi perwerde kirin: **Ali Cola, Hikmet Hindi, Ehmed Salar, Azad Celal, Bedîa Dartaş, Osman Faris** û hwd.

2. Sazkirina Festivala Salane ya Amojehê

Ji sala 1987'an bi vir ve, ev festival didome. Bêguman ev festival, xwepêşandaneke mezin ya şanoya Kurdi bû. Tê de bi dehan berhemên cur be cur pêşkêş dibûn. Gelek hunermendêni ji Iraqê û ji derveyî Iraqê besdarî vê festivalê dibûn.

Berhemên ku di vê festivalê de dihatin pêşkêşkirin, di festivalê Iraqê de pîleya yekemîn hildigirtin.

3. Sazkirina yekemîn ya Dîdara (Komcivîn) şanoya Kurdi di Hezîrana 1988'yan de, ku tê de cendin lêkolînêng reng bi reng

Berhemekî Koma Şanoya azmûngerî, Silêmanî 1987

der heqê şanoya Kurdi de hatin pêşkêşkirin. Di vê komcivînê de hunermendêni şanoyê xwe ji nû dikirin, şanoyê ji nû kirin.

4. Damezirandina Koma Şanoya Salar (1984), bi destê hunermend Ehmed Salar. Vê komê pişt re ji bo şanoya Kurdi xizmetekî berbiçav pêk anî.

5. Damezirandina Koma Şanoya Azmûngerîya Kurdi, grûbek ciwanêni dilketiyen şanoyê û bizava şanoya Kurdi, li ser vî navî sazûmaneke şanoyê çekirin. Bi daxwaza nûkirina tevgera şanoya Kurdi û damezirandina şanoyeke resen, ji bo gelê Kurd. Bêguman gelek ditinêni cihêren der heqê karê wan de hene, ku li vir dabaşkirina wan ne gengaz e. Kesêni ku ev grûp pêk dianîn ev bûn: **Semal Omer, Kerim Osman, Nigar Hesib, Dana Rauf**.

6. Diyar e ku, hunermendêni li Dihokê ji, hewl dane ku mil bi mil di gel tevgera şanoya Kurdi bimeşin. Wan ji du komên nû li bajarê Dihokê ava kirin. Koma Şanoya Dihokê, Koma Şanoya İro. Berê ji Koma Şanoya Şoreşvanan hebû. Wan koman gişkan ji xîzmetekî berbiçav giyandin bizava şanoya Kurdi, bi taybetî li bajarê Dihokê.

7. Damezirandina Koma Şanoya Çemçemalê û pişt re nav guherandin bi Komeleya Hunerên Bedew ên Çemçemalê. Vê komê ji pirr berhemên rind pêşkêşî gel kirin. Ji bajarêni bi tenê Çemçemal bû ku besdarî festivala salane ya şanoya Kurdi bûye û bi berhemên bi qalite kiriye ku şanogerên Kurd û Ereb li ser bifikirin û binivîsin.

Şanoya Kurdi ya di salên heştêyan de em dikarin navê qonaxa zêrîn a şanoya Kurdi lê deynin û di wan salan de gîhiştiye radeya (merhaleya) bedewî û afirandinê. Lê tim ji bi azar û janêni gel re girêdahî bûne, ku şanoyê di wan de bûbû karekî pêwist û hunermend û gel ji nikaribûn bê wê bimeşin û bi rê kevin.

randinê. Lê tim ji bi azar û janêni gel re girêdahî bûne, ku şanoyê bûbû karekî pêwist û hunermend û gel ji nikaribûn bê wê bimesin û bi rê kevin. Li ser dikên (sehne) Kurdistanê bi sedan berhemên şanoyî pêşkêş kirine, bêguman ji wan gelek jê bi havêne gelşa (problema) Kurd û mirovayetiyê hatibûne honandin. Ji ber kêm-bûna cih em dixwazin bi kurtası be ji navê hinek ji wan berhemên şanoyî binivîsin.

Berhemên Koma Niwandina Silêmani:

a. Mangiy awa bû (Hîv cû ava); derhînana Celîl Zengene

b. Destûr û Derhawîştin (Destûr û Awarte); derhînana Fazil Qesab

c. Doktor Palmî û ya bi navê Sazî Asînîn (Sazê Hesînî); derhînana Cihad Dilpak

d. Keleser; derhînana Kerîm Osman

e. Qerec (Qereçi); derhînana Bekir Reşid

Bedew a Kurdi

- Gulale; derhînana Şemal Eberes

- Kabira Seyreke (Zilamî Ecêb); derhînana Ebdûlî Heme Ciwan

- Teneke; derhînana Ahmed Salar

- Galîlo; derhînana Zahîr Ali

- Balindeyi Derya; derhînana Kamîran Rauf

- Gelegûrik; derhînana Şefîq Mihemed

- Hemedok; derhînana Siddîq Ezîz

Koma Şanoya Salar

- Koroxlî; derhînana Şefîq Mihemed

- Berewxor (Ber bi rojê ve); derhînana Ahmed Salar

- Cirâ; derhînana Kamîran Rauf

- Sar (Bajar); derhînana Dana Ali Seid

- Nali û Xewnêki Erxewanî, Katê Helo berz defrê (Dema ku eylo bilind difire); Cizîri Waneyî Evîn dadedat (Cizîri Dersa Evîn Dide); derhînana Ahmed Salar

Koma Şanoya Azmûngerîya Kurdi

- Xorîla (Gorîl); Çawarwanî. Godo (Bendewariya

Goda), Şîrîn û Ferhat; derhînana Şemal Omer

- Bexçeyî Ajalan (Bexçeyî heywanan); derhînana Dana Rauf

- Xec û Siyamend; derhînana Nigar û Mîdya

Berhemên bajarê Hewlîrê

- Qelay Dimdim, Şariyî Evîn, Hemedok; derhînana Telet Saman

- Mozart û Salêri; derhînana Fuad Mihemed

- Kemançeyî Roçel; derhînana Kerîm Osman

- Nali; derhînana Heme Ali

- Li-vî bajarî berhemên derhîn-

er Azad Mewlûd

Berhemên bajarê Dihokê

- Mirovê xwe işxanekirî; derhînana Zihîr Devendî

- Xelk û Berd; derhînana İhsan Osman

- Jîyan; derhînana Baîz Emer

- Emîkla; derhînana Fehmî Selman.

Berhemên bajarê Çemçemal

- Waneyek le Bêkesewe (Dersek ji Bêkes), Goraniy Xorhilatin (Stranek ji derketina rojê re); derhînana Sîrwan Rehim

- Mame Yare; derhînana Mihemed Ebdulah.

Di nîvê duduyan a heştêyan de bi armanca gerîna bi cureyeke nû di şanoya Kurdi de, hunermendê naskirî Ahmed Salar bi azmûneke (cerbîneke) nû hate meydana şanoyê. Di şanoya bi navê "Nali û Xewnêki Erxewanî" de gelek bîr û bawerîyên nû bi xwe re anîne. Bêguman pişt re ji du azmûneyen wî yê "Katê hello berz defrê" û "Ceziî Waney Evin Dadedat" bal kişandine û gelek kes xebatên wî wek şopeke nû dinirxînin û yênu ku wek karênak sakar (sade) û normal ji nirxandine hene. Lê di gel vê yekê ew azmûnen bedew û baş ên wan salên şanoyê bûne. Bes zû hatin û zû ji çûne.

Dî gel azmûneyen Salar ciwanêni azmûngerxwaz ji bi nîvîsen celeb bi celeb û barêni azmûneyê hatine meydana şanoya Kurdi. Ev azmûnger ji gelek bi lez hatin û pirr tiş gotin û zehf semîner û civîn li ser şanoyê li dar xistin. Ji bo xwe komeke taybetî ji çekirin û çendî berhemên azmûngerî ji pêşkêş kirin. Lê wan ji di encamê de, ji hev vejetiyan û pêk neanîn.

Dîsa ji berhemên wan qevdeke gula ges bûn ji bo ser maseya şanoya Kurdi.

Kala şanaziyê ye ku em behsa vê demê bikin û bidine zañîn ku li gel hemû erîş û pesten rejîma Baas, disa hunermendê şanoyê girêdahî bawerîya xwe mane û çavtîrsi nebûne. Gava ku hikûmet di 1984'an de Hîkmet Hindi ku gel naskirî bû girt û avête zîndanê, gelek hunermend grev û nimayîş li dar xistin.

Di wan salan de hunermendê şanoyê bi listik û helwesten xwe li hemberî şerê birakujiyê derkette û şanoya bi navê "Gulale" li ser şerî xwebixwetiye hatiye amadekirin û dixwazin ku partîyen siyasi dev ji kîrinê xwe yêñ kirêt berdin.

Div bê gotine ku li Iraqê şanoyê wek aleteke bazirganiyê dihate dîtinê, lê li Kurdistanê ne wisa bû. Heta di festîvaleke şanoyê de hunermendekî Ereb ku demokrat bû (pêwist nîn e ku navê wî bidin) wiha digot: "Sebebê roj bi roj pêşveçûna şanoya Kurdi ew e ku Kurd xwediye dozeke rewan in."

Wergerîna ji Kurmanciya Jêrin: Pismam û Zana Farqînî

Bîranîna berxwedanê Zîndana Amedê nayê jibîrkirin Dîrok û Berxwedana 84'an

I. Xort

Li gorî tarîfa marksizmê dîrok; ji bilî şerê serdest û bindestan pê ve ne tiştek e. Di binê her berxwedanê de ji, ev rastî heye. Ger berxwedan, bi serê xwe bê şirovakin, wê mirovan bibe nava şâsiyan û qedr û qîmeta berxwedanê ji, wê winda bibe.

Berxwedan ji bo hin kesan û gelan carina cihekî pirr girîng digire û carina ji, qet tu cihî nagire. Ev girîngî ji li gorî dem û naveroka wê berxwedanê tê guherîn. Ya din ji, tiştên nebûyî û tiştên pirr bûyî ji, bandoreke mezin li ser vê rastiyê dihêle.

Gava ku mirov li dîroka Kurdan dinêre ev rastî hîn bêhtir tê ber çavên mirovan. Kîjan berxwedanê, dikîjan demê de bandora xwe li dîrokê kiriye û qet ji bîra gelan neçûye û bûye ronakî ji bo gelan.

Berxwedana 84'an ji, berxweda-

nek ji berx-
wedanê
wiha ye.
Piştî faşîz-
ma 12'ê
îlonê hemû
hêzîn şo-
reşger, par-
tî, tevger-
danê gel ji
hev hatine
belavkirin û
kesen di na-
va van xe-
batan de
cih girtibûn,
h a t i b û n
a v e t i n i

hundîrê Zîndanan. Yanê her tişte pêşverû hatibû ra- westandin û gel bêhêvî ma- bû. Ji ber ku gel bi serê xwe mabû.

Belê di vê demê de kesen di Zîndanan de ku li gel, ji alî fizikiya xwe ve di- hatin perçiqandin, bi pirra- nî ji, ji hêla kadroyê PKK'ê ve di Zîndana A- medê de bi berxwedanê xwe yî dîrokî tu carî xwe ji gelê xwe neqetandin û her gav bûne ronak, bûne hêvî

■ Berî berxwedana 84'an pirr berxwedan li Zîndana Amedê çêbûbûn. Weke berxwedana 81'an, ya çaran (çar lehengênu di dîroka dinê de kesî tiştekî wiha nekiribû, xwe bi saxî şewitandin), ya Kawayê Hemdemî Mazlum Doğan, dîsa ya çaran (ku di rojiya mirinê de şehîd ketibûn) û hwd. Li Zîndana Amedê ev berxwedan ên herî xuya ne. Em yên biçûk(!) weke rojiyên birçibûnê ku 30-40 rojan dom kirine, nabêjin. Bi rastî Zîndana Amedê di demeke bêhêvî de bi berxwedanê xwe bû hêviya gel.

ji gelê xwe û dinê re.

Berî berxwedana 84'an pirr berxwedan li Zîndana Amedê çêbûbûn. Weke berxwedana 81'an, ya çaran (çar lehengênu di dîroka dinê de kesî tiştekî wiha nekiribû, xwe bi saxî şewitandin), ya **Kawayê Hemdemî Mazlum Doğan**, dîsa ya çaran (ku di rojiya mirinê de şehîd ketibûn) û hwd. Li Zîndana Amedê ev berxwedan ên herî xuya ne. Em yên biçûk(!)

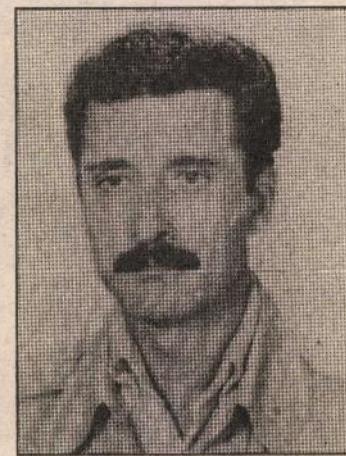
weke rojiyên birçibûnê ku

30-40 rojan dom kirine nabêjin. Bi r a s t i Zîndana Amedê di demeke bêhêvî de bi berxwedanê xwe bû hêviya gel.

Berxwedana 84'an ji, li ser vê bingehê, cihê xwe girtiye. Berî vê berxwedanê, di

83'yan de, di demeke kurt de dîsa berxwedaneke mezin çêbû ku di dîroka Zîndanê de tu caran ewqas girtî beşdarî berxwedanê nebûbûn. Jixwe girîngîya berxwedana 84'an ji ji vir tê. Herdu aliyan ji (girtî û dewlet) li gorî xwe dixwest vê berxwedanê li ser qaide-yekê bi cih bikin. Girtiyan dixwest ku mafêni bi berxwedanê standiye, berde. Îdare ji bi hemû hêza xwe ve bi ser girtiyan ve hat.

ev mafêni ku bi berxwedanê ji dest xwe derxistine dîsan bi dest xîne. Jixwe berî ku berxwedan dest pê bike, di nava idareyê û girtiyan de pirr çûyîn û hatin çêbûn, lê ji van çûyîn û hatinan tu netice nehate standin. Ji ber vê, idareyê êrîşen xwe yên hovane zêde kirin. Girtiyan ji, nema xwest ku seren xwe bitewînin û dest bi berxwedaneke mezin û dîrokî kirin.

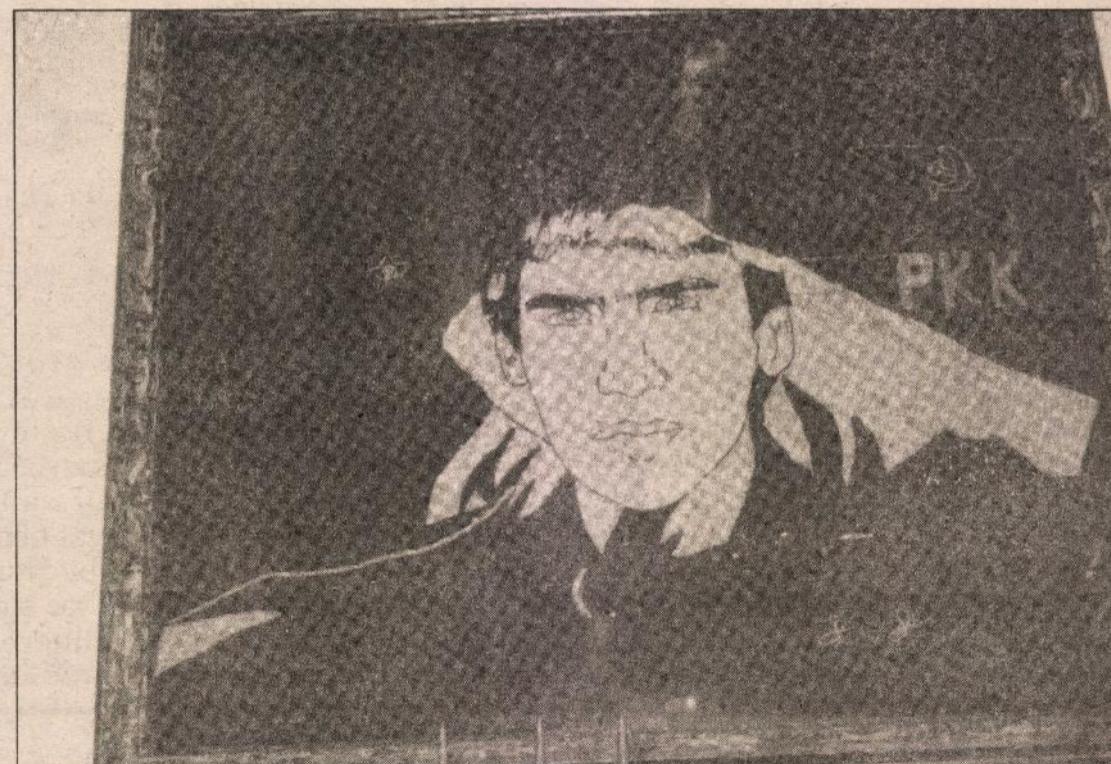
Necmettin Büyükkaya

teyekê ku berxwedaran şe- hîd bikin, dikirin ji. Weke **Necmettin Büyükkaya, Remzi Aytürk, Orhan Keskin, Cemal Arat, Cemal Kılıç û Yılmaz Demîr**.

Di vê berxwedanê de şes kesen şoreşger şehîd ketin. Nêzî 12 kesan xwe şewitandin, hatin haletê mirinê û nêzî 20 kesan ji yên ku zendên xwe, stûyên xwe, bi cilêtê jê kirin û xwîna xwe dibeliqandin ser çavên ne- yaran.

Xwîn, li Zîndanê di tu de- man de qut nebû. Xwîn û Zîndan, xwîn û berxwedan, xwîn û mirin û xwîn û ser- keftin. Ev, weke qedera gelê Kurd, qedera girtiyan Zîndana Amedê bû.

Em dikarin bibêjin ku, di gavavêtina bi paş ve ya ne- yaran de bandora pejîqan- dina xwînê ya şehîdan bêhtir çêbû. Neyar hêvî ne- dikir ku wê girtî karîbin tiş-

Ev berxwedan em dikarin bibêjin ku ji hemû berxwedanê nebûbûn. Jixwe girîngîya berxwedana 84'an ji ji vir tê. Herdu aliyan ji (girtî û dewlet) li gorî xwe dixwest vê berxwedanê li ser qaide-yekê bi cih bikin. Girtiyan dixwest ku mafêni bi berxwedanê standiye, berde. Îdare ji bi hemû hêza xwe ve bi ser girtiyan ve hat.

Di tu berxwedanê

yekê ji, neyar di êrîşen xwe de zû diwestiya. Çima ku nêzî 80 qawîşan li ber xwe dida. Rojê derbekê yan ji du rojan derbekê dor dihate qawîşike. Lê gava ku berxwedanvan hindik bûn ne neyar, girtî diwestiyan. Ji ber vê ji, neyar gava ku di- girtin ser qawîşekê kerba xwe yî bi rojan ji seren girtiyan derdixist û dihate nuq-

tekî wiha bikin. Girtiyan zendên xwe di nava caxêne hesinî re derdixistin û cilêt davêtinê û xwîn di ser xwînxwaran de dirijandin. Li hember vê bîr û bawerî ne girtiyan, neyaran di- kirin hawar û dilê wan ji wan diçû. Ê ku li ser xwe diman ji, digotin: "Ev çawa bawerî ye? Ev çawa mirov in?"

Li dû 'Ta / Sê ewrên dûr'

Dîmenek ji lîstika 'Ta / Sê Ewrên Dûr'.

Şanogrên Jiyana Nû dixwazin bi riya "Sê Ewrên Dûr" dest biavêjin mijarên ji hev cihê, lê bi armanca yek tişti. Ew bi xwe dibêjin ku hêleke (xeteke) hevbeş (şirik) di nav sê perdeyan de heye, lê di rastiyê de ne wisa ye û sê skeçen cuda ne ku di yek demekê de têne pêşkêşkirin.

Perdeya 1. Cih; kenarê deryayekî ku li bajareki Tirkîyeyê ye. "Ta" rewşenbîrekî bi agah e, lê kar ji bo pêkanîna bîr û baweriyênen xwe na-ke, bi tenê dixwaze şoreşger be, nikare, an ji tirsonek e û gavên pratîk ji bo wê dozê navêje. Destgirtiya wî, ew li cih de hiştîye û çûye Kurdistanê, ew ji dixwaze bide dû (ku dixwaze gemiyekê çêbîke pê here Kurdistanê, lê...)

Parsek, lîstikvanekî din ê vê perdeyê ye ku di kesaneti-ya xwe de ronakbîren Tirkîyeyêne (temsîl dike).

Di navbera wan de, keçê-ke ku nepak e û hem ji sîxur e, heye. Li ser hemûyan çavdîr e, diyar e ku Parsek ji, jê ditirse. Lê pê re alîka-riyê dike ji bo ku belayê pê de neyne. Parsek bi xwe der barê Kurdistanê de wiha difi-kire û dibêje: "Navê Kur-distanê li tu cihi tune ye."

Li gel hêla drameyê ya vê perdeyê em dimeşin, çavêne me li ser gengeşîya (munaqeşîya) berdewam a "Ta û Parsek" e. Dawiya vê perdeyê bi ya me, li gorî perdeyê din hîn bêhtir berbiçav e. Bîner (temâşevan) di dawiya vê perdeyê de ji nişka ve xwe bi daleqandina Ta re, rû bi rû dibîne.

Perdeya 2. Cih; mala a-

xa ye. Axa bi nexweşîneke pirr dijwar ketiye. Çare, ew e ku her roj xwîn vexwe. Di destpêkê de axa û kulfetê wî Şerîfe têne dîtin. Ku li gorî gotina axa bi zér hatiye kirîn û wek koleyekê lê tê nihêrtin. Lê ew bi xwe dizane, lewma dibêje: "Ta di 17 saliyê de ez koleyê bavê xwe bûm. Niha ji koleyê te me. Édi bes e."

Şerîfe ji her bi xizmetkarênen xwe re radibe û rûdîne. Pişt re axa li nik jendermeyan eşkere dike ku Yûsif her roj kusîyan jê re tîne. Jenderme Yûsif dikujin, lewre dizanin ku di wê riyê de bi gerîlayan re ji alîkariyê dike. Di kutahiya vê perdeyê de axa bi destê xizmetkarekî -Er-dal- tê kuştin û bi cepikên temaşavanen ve perde li lîstikê tê şikandin.

Perdeya 3. Bi rastî min bi xwe ji tiştek ji vê perdeyê fêm nekir. Perdeyeke bi aloz e û tu maneyê ji nade destê mirov. Rast e, hevokên bedew û şoreşgerî tê de hene. Wekî "Tu kes azad nîn e", "Emê bajareki çêbi-kin li dora Dêrsimê" û hwd. Lê ji bo xemilandina girêk û bînaya dramî deq (tekst) bi tenê ne bes e.

Derhênan: Divê bê zanîn ku derhêner giyana şanoyê ye. Bêyi derhêner şans bedeneke bêruh e. Di lîstika "Ta" de em dinêrin ku derhêner karê ser milê xwe neaniye cih. Gelek car lîstikvan bêsebeb û eger têne û diçin, dikevin nava hev û ritma a-xaftinê tevlîhev dibe. Ev yek ji kiriye ku beşike pirr ji berhemê, berdayî here û ziya-

nek daye lîstikê.

Nimandin:

Di nimandina (temsîlkirina) kesêtîyan de bîner, rûbirûtiya wan pirr dibîne, lîstikvanen baş ji têne ber çav. Heke ku xebatêne bido-mînin dibe ku lîstikvanen çok ji nav wan derkevin.

Di vir de ji nexweşîna nezanîna bi Kurdî her xwe diyar dike, lîstikvan didine nîşan ku deq ji ber kirine û bi Kurdiyeke şikandî dixwîne.

Dekor:

Dekora şanoyê, weke nelîbar û ne di cihê xwe de ye. Hevkêşebûn (denge) di dekorê de nîn e. Ji bo vê rewşê dibêjine me ku darfetên (îmkanen) wan ne musaîd in. Lê rewş çiqas xerab be ji, divê hin tiştinan pêk bînin.

Gelek car bi derfetên zehf kêm dikarî ne dekor, hemû pêwistiyen lîstikê peyde bikî. Ev di her sê perdeyan de ji xwe dida der û nîşan.

Muzîk û ronahî: Li kenarê deryayê baş bû, lê wekî din bi pirranî ji bo zehfkririna wext û tijekirina valahiyê, ne bi mebesta hunerî û afîrandinê hatiye bikaranîn.

Ev maye ku ez bibêjim ev xebat û yên din ên **Jiyana Nû** di gel hemû kîmasîyan hê ji mezin in û cihê aferînê ne. Çimkî xebatêne wan ne bi tenê li ser afîrandina hunerê, li ser bi serxistina doza Kurd û Kurdistanê ye. Lewre hemû kîmasî, bêderfetî, tengasî û qelebalixa li Stenbolê, li aliye din, ew dixwazin bingeha şanoya Kurdî li bakurê welêt çêbikin.

Sîrwan Reşîd

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Hereketa İslâmî û Meşa Azadiyê

R oja 23'ye meha 12'an li bajarê Bonnê, pay-texta Almanyayê Meşa Rewşenbîren Welat-parêzên Kurdistanê dest pê kir. Ji Bonnê heta Brukselê, wê di deh rojan de biqedê. Sikakên Bonnê, bi bang û dengê "Bijî azadî, bimre zilm û koledarî, Bijî PKK, bijî Serok Apol" dizingirî û bi rengên kesk û sor û zer xemilübûn. Te digot qey, Almanya Kurdistan, Bonn ji Amed û Wan bû. Rojnamevan û televizyonen Ewrûpi û Kurd û Tirkan ji reng dabûn wê meşê û govendê. Bi rastî ji, menzere û rewşke, gelek xweş û geş û mezin û manîdar bû. Faşîst û mijokdarên Tirkan ji bi heyret lê meyeze dikirin û şâş mabûn. Gelê Alman ji bi zanatî û şarezatî lê meyeze dikir. Belavoka YRWK'ê digirtin, dixwendin, di roja 24'ê mehê de ew meşa demokrasî û azadiyê, ji Bonnê bi aliye Belçikayê ve diherikî û dicû.

Ez û hevalên xwe ji bo karekî mecbûrî ji Bonnê hatin Kolnê ku, pişti qedandina karê xwe dîsa em bizivirin

nava meşê û roja 4'ê meha 1. a 1994'an, bi wan re li Brukselê hazır bibin. Li bajarê Kolnê, ez rastî Kurdekkî nas hatim. Bi şewq û heyecan, nêzîkî min bû û ji berîka xwe pirtû-keke biçük derxist, şanî min da. Got: "Seyda te ev dîtiye yan

na?" Min jê re got: "Bide ez lê meyeze bikim." Min ji destê wî girt û bi qasî bîst deqîqeyan çavê xwe lê gerand û jê re got: "Belê, havîna îsal, li rojhîlatê Kurdistanê di destê meleyekî Kurd de min ev pirtûk dît, lê destnîvis bû, yanê neçapkirî bû." Mele ji min re got: "Wê di nêzîk de bê çapkirin." Lê min texmîn dikir ku wê li Iranê bi tipen Erebî bête çapkirin. Gelo çîma bi tipen Latînî hatiye çapkirin? Ku min wilo got, wî hevalî wiha bersiv da: "Seyda ev li Ewrûpa hatiye çapkirin, ne li Iranê."

Min lê meyeze kir ku kîş nîn e ka li ku derê hatiye çapkirin. Lê min yeqîn kir ku li Stenbolê hatiye çapkirin. Min ji wî hevalî re got: "Tu dikarî bidî min, ez bixwînim û bidim te?" Got: "Bila ji te re be, ezê ji xwe re yeke din peyde bikim." Ew şev em li cihêkî bi mîvanî man. Min hemû xwend. Bi rastî ji gelek hêja bû; dînê İslâm pirr rind texlîl û izeh kiribû. İslamiyet li gorî Dewra Seadetê (Dema Pêxember) izeh dikir, dida zanîn û fêmkirin. Pişti ku min ew xwend, min li bernameya Hereketa İslâmî ya Kurdistanê meyeze kir. Bi rastî ew ji gelek xweş û gi-ring bû. Bi yek gotinekî, mirov dikare bibêje ku ew bernameya dînê Hz. Muhammed bû. Ji xwe dînê İslâmî mirov wekî dema Pêxember fam bike û bi kar bîne, hem rewşazadî û serfiraziya mirov pêk tîne, hem ji mafîn hemû insanan wekhev nas dike û dimeşîne. Ew herkesî, her mîletî û her gelî wekhev dibîne, azad dike, jîna wan a madî û manewî diparêze û garantî dike. Bi rastî ji ku mirov wekî izeh, beyan, famkirin û baweriya vê program û manifestoya Hereketa İslâmî ya Kurdistanê li her meseleyê meyeze bike, çareseriyen her tişti bi hêsayî tê dîtin û hemû meseleyen girîng tê pişkavtin.

Divê mirov li mesela Kurd û Kurdistanê û cenga rizgarî û azadiya gelê Kurd ji bi vê dûrbînê binêre û çareserîyan lê bike. Kesê ku bi rastî iman bi Xwedê, Hz. Muhammed û Qur'anê anîbe, divê mafîn gelê Kurd û azadiya wî ji bipejirîne û alîkariyê bidê.

Ezê herim Emedan bînim leşkerê giran

Hebû nebû, carekê, zemane-kî, pisîkek û dîkek hebû. Her roj dîk diçû diket dexlê pîrê, dixwar. Pîrê hew zêde nekir idare, dîkê xwe girt bi şonik têr pê lêda. Dîk xeyidî got:

– Hî hî hî, ezê herim Emedan, bînim leşkerê giran, ser serê pîra Dudiran.

Pîrê gote dîk:

– Here tu çi dîkî bike. Tu bêminet î. Dîk ket rê, diçû ku biçe Emedan. Di rê de marek dît. Mar got:

– Dîko tuyê bi ku ve herî. Dîk bi mar re xeyidî û got:

– Dîk û quzilqurta bavê dîk. Navê min ne dîk e. Navê min Dîkil Paşa ye. Mar got:

– Ez jî bi te re bêm. Dîk got:

– Belê.

Mar û dîk ketin pey hev, riya Emedan girtin. Çûn neçûn, di rê de dîvpişek dîtin. Dûvpişk got:

– Dîk tuyê bi ku ve herî?

Dîk got:

– Dîk û quzilqurta bavê dîk.

Dûvpişk got:

– Lî ez çi bêjîm te?

Dîk got:

– Bêje min Dîkil Paşa.

Dûvpişk got:

– Dîkil Paşa tu yê bi ku ve herî?

Dîk:

– Ezê herim Emedan, bînim leşkerê giran, ser serê pîra Dudiran.

Dûvpişk got:

– Ez jî bêm?

Dîk got:

– Belê.

Dîk, mar û Dûvpişk, berê xwe dan Emedan. Di rê de striyek dîtin.

Strî got:

– Dîk, hûnê bi ku ve herin.

Dîk:

– Dîk û quzilqurta bavê dîk. Nebêje min dîk.

Strî got:

Nexwe ez bibêjim te çi?

Dîk got:

– Bêje min Dîkil Paşa.

Strî got:

– Belê. Dîkil Paşa, tuyê biçi ku?

Dîk got:

– Ezê herim Emedan, bînim leşkerê giran, ser serê pîra Dudiran.

Strî got:

– Ez jî bêm Emedan?

Dîk got:

– Belê. Dîk, mar, Dûvpişk û

leşkerê giran, ser serê pîra Dudiran.

Rêxê got:

– Ez jî bi we re werim.

Dîk got:

– Baş e, were.

Dîk, mar, Dûvpişk, strî û rêx ketin pey hev, berê xwe dan Emedan. Qederek rê çûn, dawiyê yekî ji van re got:

– Emê ji bo çi herin Emedan. Em bi xwe hinek leşkerê Emedan hene. Em tev de herin dor rihê pîrê. Hemûyan ev gotin baş dît. Ketin pey hev, berê xwe dan mala pîrê. Hatîn mala pîrê. Pîrê çûbû mala cîranê xwe. Mar xwe stûna kon alan. Dûvpişk xwe kir nav cihê wê. Strî xwe da derê kon. Dîk çû ser kon. Rêxê xwe kir kuçikê.

Bi derengiya şevê pîr ji nav malan hat, xwe kir nav cihê xwe. Dûvpişk pê veda. Da ber qîran, qesta kuçikê kir bike rohnî, rêx ma bi destan ve. Xwest ku destê xwe bi stûnê paqij bike, mar bi dest veda. Bezî derê kon, strî di lingan re çû, heta bi lingê xwe ve mijûl bû, dîk di jor de, da ber nikulan û pîrê kuşt.

Emîne İxdîs

Ji bo mîr û çend mîşan"

Bi hev re kirin peyman
Wê tev bikin serhildan

Rojandin mîşek kulek
Bê zirav û newérek

Tûj ajot wê mîna tîr
Xwe hilanî çû ba mîr

Go: "Ey ronya çavan!
Tu serwerê me mîşan

Tu li dinê her hebî
Ji serê me kêm nebî

Ew mîşen pîs û xayîn
Hawîrdor dor dikin kemîn

Serhildanan pîk bînin
We te ji ser daxînin"

Rû li mîr bû biha zer
Lê tirsa xwe neda der

Go: "Aferî birazî
Tu çi welatparêz î

Ew tim li min bi kîn in
Lew hemûçik xayîn in

Rê li ber wan digirim
Lew ez mîrê serbir im

Dê birazî tu wer
Ev hingivîn ji ter

Gelî zarokên bedew
Bila kes we neke xew

Werin li min guhdar bin
Hûn tim amadekar bin

Xewê serxwe bavêjin
Ezê ji were bêjîm

Bê gotgot û serêşan
Çiroka "Mîrê Mêşan"

Li çiyakî Kurdistan
An Cûdî an ji Sîpan

Birrek mîşen hingivîn
Li kendalekî danîn

Bi palûteke giran
Binê latekê kolan

Ji bo şanê hingivîn
Bin latê kirin hêlin

Mîrê wan ê pirr tiral
Dike pit pit û galgal

Qet nahêle ku rûnîn
Edî şana dihûnîn

Piştî ku şan qedîyan
Ketin zinar û çiyan

Ne gul hiştin, ne rihan
Ne jî kuşîlk û şîlan

Ne gangilok, ne beybûn
Ne sosin, ne gulxatûn

Ne nergiz û ne pîvok
Ne bilbizêk, ne hîrok

Li ser wana didanîn
Çêdikirin hingivîn

Hingivê zelal û zer
Di şanan re dabû der

Mozên sor çav berdiyan
Wê hebûn û keda wan

Lê meferê nabînin
Li wan naqewimînin

Gotin: "Me gelek zor dî
Dora kîfxweşiyê edî"

Nizanî bûn ya dilan
Pîr caran nayê milan

Ew mîşen karker û jar

Bûn xwedîyê hindik par

Mîrê wan yê nekirkêr
Ser wan de dike hêr hêr

Ji nav wan çend mîşen har
Bi xwe re kirin hevpar

Bi hevdu re li ser wan
Dikin pesteke giran

Mîrê wan û ew çend mîş
Ketin jiyanek xwêş

Lê mîşen din ên hêjar
Ket in rewşike xedar

Tim dikin karê giran
Bi rezîlî bi xwêdan

Ew ji bo wan nabe xêr
Dîsa dimînin nîvtêr

Rojekê yekê ji wan
Go: "Eman û sed eman!"

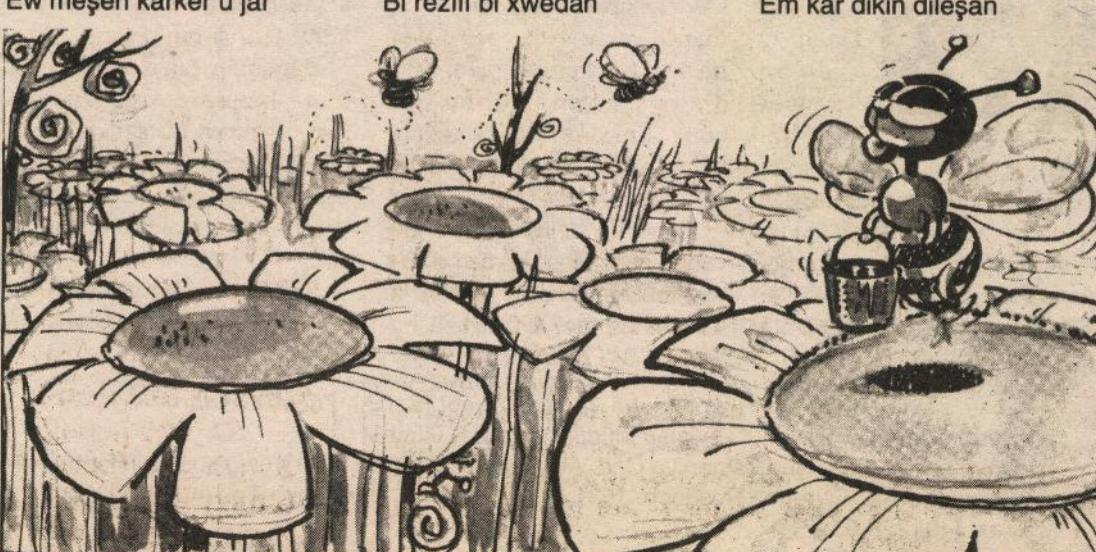
Ev rast e, hinek dikin
Hinek hêsanî dixwin

De bes e, ev zordestî
Va ye kêt gîha hestî"

Mîşen hejar û xemgîn
Qinyat bi mîşen anîn

Gotin: "Ka vir de were
Tu bê ci em bi te re

Em kar dikin dilêşan

Rûpelêñ zarokan û pêkenok bêhtir bala xwendevanan dikişînin

Di vê hejmarê de em lêpirsînê li ser rewşenbir û weşanxaneyan didominin. Pirsên me yên ji rewşenbiran ev bûn:

Di dema tevgerênet neteweyî de her tim rewşenbir ji gelê xwe re bûne mînak, di xwendin û pêşvebirina zimanê xwe de. Rewşenbirêndi Kurd ji vî aliyî ve bi dîtina we çiqas wezîfeya xwe tînin cih? Bi ci awayî mirov dikare bala gelê Kurd bikişine ser xwendina Kurdi?

'WEŞAN JI BO REWŞENBIRAN DERTÊN'

O s -
m a n
Özçelik
(Cigirê
Serokê
Giştî yê
DEP'ê)

D i
welatekî
bindest
de ci
hêjahiyyêni mirovatiyê hebin û
qedexe bin, dagirker nehêlin
av daweribe pelên kulfikan,
gelo li ser rûyê vî erdî rewşen-
birêndi ku derkevin holê wê di
ci rewşê de bin?

Kêmasiyêni wan hebin jî,
rewşenbirêndi Kurd bi hewl-
neke jar jiyanê dixemilîni.
Yên ku milê xwe didine ber
bêr pirritir dibin.

Bala gelê Kurd li ser zi-
manê wî ye. Ew li sûkê, li
malê, hunera xwe, evîn û şîna
xwe bi zimanê xwe dide jiyan.
A kêm, xwendin û nivîsin e.
Rojname û kovarêndi Kurdi ji
bo rewşenbiran diweşin. Xuya
ye ku bi vî zimanî hînî xwen-
din û nivîsinê nabin.

Gelo çima di rojnameya
Welat û Azadî de rûpela zaro-
kan û nivîsin pêkenokî ji yên
din bêhtir têne xwendin? Ci
Tirk, ci Kurd xwendevan ji
magazînê hez dikin. Rojnameyeke
hefteyî, rûpelêñ rengîn
bi wêne û grafik
û bi zimanekî pak
ez bawer im ku
wê xizmeteke
baş bike.

Weşanxane û kovarêni si-
yasî yên Kurd, pirsên me

yên, "Weşaneyêndi Kurdi
zêde bala xwendevanan na-
şînin. Li gorî we sebebê vê
yekê ci ye? Ji bo ku hejmara
xwendevanan bêhtir bibe ji
xeynî weşanê tu xebatêni we
yên taybetî hene an ji bi tay-
betî mirov dikare ci bike" ber-

sivandin. Weşanxaneyâ Ber-
finê û Medya Güneşî bi Tirkî
bersiv dan.

'ZIMANÊ NIVÎSÊ GIRAN DIKIN'

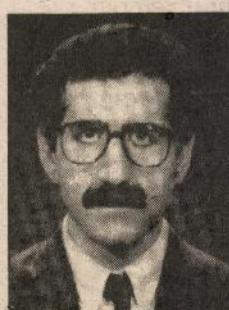

A dîl
K u r t
(Berpir-
siyarê
Nivîsa-
ran ê
N e w -
rozê)
Z i -
m a n ê
K u r d î

hêja di perwerdebûnê de nayê
bikaranîn. Ji ber vê yekê di
navbera zimanê axaftinê û yê
perweşeyê de mesafeyeke
mezin çêbûye. Nivîskar he-
vokêni piir dirêj û bêjeyen ku
di axaftina rojane de nayê
bikaranîn, dixebeitîni. Ji se-
bebê kêm xwendinê hin jê ji
ev in.

Bi rastî niha ji xeynî we-
şanê tu xebatêni me yên tay-
betî nîn in.

'LI SER ZIMÊN ZOR Û ASTENG HENE'

İkra-
mettin
O g u z
(X w e -
d i y ê
W e -
s a n ê n
Deng)

Ji bo
ku we-
şan bal
bikişîni pêwist e li ser zimê-
zor û asteng tune be. Iro li
Tirkîyeyê zimanê Kurdi qedê-
xe ye û li pêşiyê astengen me-
zin hene. Ji bo vê yekê we-
sanê bi zimanê Kurdi zêde

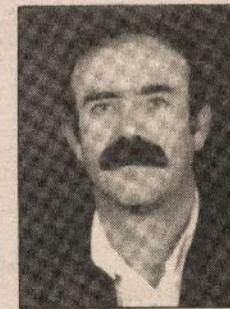

Ahmet
Ö n â l
(Berpir-
siyarê
Giştî yê
Newroz
Ateşî û
Weşan-
xaneyâ
MED'ê)

Iro zi-
manzanê Kurdi û xwendevan-
enê weşanen bi Kurdi, ge-
lek kêm in û mijûlahiya li ser
çareserkirina li ser meseleyen
ziman û xwendinê jî lewaz in.

Di vê dema kurt de xe-
batêni me li ser Kurdi hene.
Bes gelek kemasiyen me ji
hene. Em pirtûk û makaleyen
Kurdi yekem car li gorî meca-
la xwe hûrde hûrde çap dikin
û xizmeta xwe ya neteweyî
berdewam dikin.

'SEBEB DİROKÎ NE'

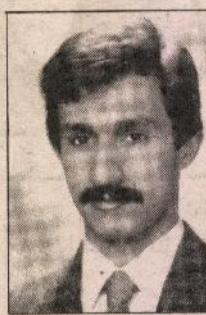
M .
Siddik
Taşde-
m i r
(H e v -
dem)

Li ba-
k u r ê
Kurdis-
t a n ê
Kurdi bi
awayekî giştî tu carî nebûye
zimanê xwendin û nivîsinê.
Qedexekirina li ser ziman, zi-
manê weşanen ku gel ji wan
nagihê û xwendevanê Kurdi
ji xwe nawestîni ji bo hîn-
bûnê. Em dikarin wek sebebê
balnekişîna Kurdi bidine nî-
şan.

Ji bo ku hejmara xwendevan-
enê zêde bibe, bi rastî xeynî
weşanê em nikarin bibêjin ku
tu xebatêni me yên taybetî he-

ne.

'PÊŞVEÇÜNA ZIMAN BI DEZHEBÛNÊ VE YE'

Mah-
m u t
M e t i n
(Berpir-
siyarê
Giştî yê
Medya
Güne-
şî'yê)

Pirsên we bi problemen
me yên bingehîn ve eleqedar
in. Pêşveçûna ziman bi qona-
xa çêbûna saziyên siyasi, civa-
kî û çandî ve girêdahî ye.
Divê bi gelşen dezgebûnê ve
li meseleyê bê nihêrtin.

Heta ku bi Kurdi weşan bê
kirin û wek kêferateke rew-
şenbirî be, divê berî her tişî
pirsiyarî li maneya dezge-
bûnê bê kirin.

'PIRSA ESASI PEKANINA WEZİFEYÊ YE'

S a -
bah Kar-
ra (Ber-
pirsi-
yarê
Giştî yê
N u b i -
harê)
"Se-
b e b ê n
vê pirsê

du cure ne: Sebebêni dirveyî û
yên hundirîn.

Ji aliye dirve ve, dirok û dij-
min karê xe kirine; Kurdan
bêserî, feqîr, belengaz û ne-
zan hiştine. Kurdi qedexê bû-
ye û hwd. Ji aliye hundirîn ve
ji me Kurdan wezîfa xwe ne-
kiye û hê ji em nakin.

Bêguman pîrsa esasi zêde-
bûna hejmara xwendevanen
nîn e; lewre ev zêdebûn se-
bebek nîn e. Netice ye. Pîrsa
esasi pêkanîna wezîfeyê ye.
Wezîfa me ronakbîrêndi Kurdi
çî ye?

Sertê ronakbîriyê ayan in:
Mejiyekî jêhatî, dilekî dilêr û

● "Gelo çima
di rojnameya Welat
û Azadî de rûpela
zarokan û nivîsin
pêkenokî ji yên
din bêhtir têne
xwendin?"

Ci Tirk, ci Kurd
xwendevan ji
magazînê
hez dikin.

Rojnameyeke
hefteyî,
rûpelêñ rengîn
bi wêne û grafik
û bi zimanekî pak
ez bawer im ku
wê xizmeteke
baş bike."

tijî evîn, şefqet û merhamet.
Çavên dîtvan, guhêñ bî-
tevan... Ú büguman xwendin,
xwendin, xwendin.

Ji aliye din ve bi weşan
tenê jî kafî nîn e. Gerek e em
di mudeteke kurt de mekteb,
medreseyen xwe çêbîkin û
em bi radyo û televizyon bin.
Mizgeftêni me jî pîrr muhîm
in. Gereke meleyen me xutbe
û wezîen xwe ji gelê me re bi
Kurdi bibejin."

'DIVÊ REWS BIGUHERE'

(Xwedîyê Weşanxaneyâ
Berfinê İsmet Arslan)

Weşanen Kurdi ji du hêlan
ve bala xwendevanen nakişî-
nin. Yek, qedexeyâ li ser çan-
da Kurdi û ya duduyan ji
kêmbûna xwendin û nivîsinê
ye.

Ji bo ku weşanen Kurdi ba-
la gel bikişîne divê ku rewşa
welat bê guherandin. Zîlm û
zor nemîne li ser çand û zi-
man. Di TV û dibistanan de
perwerde bê kirin, wê we-
şanen Kurd bêhtir balê bikşî-
nin.

Wê bidome

- Li ser navê IMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar
- Berpirsiyarê Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat
- Navîşan (Adres) Nuruosmaniye Cad. Atay Apt. No:5 Daire No:14 Cağaloğlu / İstanbul • Tel: 513 34 33 Tel (fax) 511 50 07
- Berpirsiyariya Ewrûpa • Postfach: 1531, 53117 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 (Navbera saat 11.00-16.00)
- Fax: (49) 228-630715
- Çapkirin (Baskı) Yeni Asya Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım) Birleşik Basın Dağıtım AŞ.